VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

ČINNOST ARMÁDY ČESKÉ REPUBLIKY PŘI MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTECH A KRIZOVÝCH STAVECH

Autor práce: Petr Kraus, DiS.
Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia: Kombinovaná
Vedoucí práce: Josef Vlček, PhDr.
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2020

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z.ú.
Žižkova 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Petr Kraus

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost
Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia: Kombinovaná
Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Činnost Armády České republiky při mimořádných událostech a krizových stavech

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Activities of the Army of Czech Republic in emergencies and crisis situations

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií
Vedoucí bakalářské práce: Josef Vlček, PhDr.

Datum zadání bakalářské práce: 23.10.2019

CÍL BAKALÁŘSKÉ PRÁCE: Cílem této bakalářské práce je zhodnotit nasazení sil a prostředků Armády České republiky ve Vrběticích k plnění úkolu Policie České republiky a vytvoření návrhu opatření ke zlepšení problematických oblastí Armády České republiky při nasazení sil a prostředků ve prospěch integrovaného záchranného systému.

Student: Petr Kraus	23.10.2019	
Vedoucí práce: Josef Vlček, PhDr.	23.10.2019	

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	11.11.19	
Prorektorka pro studium a vnitřní záležitosti: RNDr. Růžena Ferebauerová	12.11.19	
Pověřený rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	13.11.2019	

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval(a) samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucí(ho) a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce panu Josefu Vlčkovi, PhDr. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

KRAUS, P. *Činnost Armády České republiky při mimořádných událostech a krizových stavech: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2020. 63 s. Vedoucí bakalářské práce: Josef Vlček, PhDr.

Klíčová slova: Armáda České republiky, Integrovaný záchranný systém, mimořádná událost, Vrbětice

Bakalářská práce vznikla za účelem představení úkolů Armády České republiky a to zejména ve vztahu k jejímu působení při řešení krizových situací a mimořádných událostí. Za tímto účelem je první část práce zaměřena na představení struktury Armády České republiky a její fungování v běžných i krizových situacích. Následující část práce představuje možnosti nasazení sil a prostředků při mimořádných událostech v jaderných elektrárnách Temelín a Dukovany. Nechybí ani představení jednotlivých složek Integrovaného záchranného systému kvůli vzájemné spolupráci při řešení mimořádné události. V poslední kapitole teoretické části jsou objasněny pojmy krizová situace a mimořádná událost. Poslední, ryze praktická, část práce popisuje a zhodnocuje nasazení sil a prostředků při výbuchu skladů munice ve Vrběticích v roce 2014 pomocí SWOT analýzy a vytvoření návrhu opatření.

ABSTRACT

KRAUS, P. *Activities of the Army of Czech Republic in Emergencies and Crisis Situations: Bachelor Thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2020. 63 p. Supervisor: Josef Vlček, PhDr.

Keywords: extraordinary event, the Integrated Rescue System, The Army of Czech Republic, Vrbětice

The bachelor thesis was created for the purpose of introducing the tasks of the Army of the Czech Republic, especially in relation to its work in dealing with crisis situations and emergencies. For this purpose, the first part of the work is focused on the presentation of the structure of the Army of the Czech Republic and its functioning in normal and crisis situations. The following part presents the possibilities of deploying forces and means in emergency situations in the Temelín and Dukovany nuclear power plants. There is also a presentation of the individual components of the Integrated Rescue System for mutual cooperation in dealing with an emergency. The last chapter of the theoretical part explains the concepts of crisis and emergency. The last, purely practical part describes and evaluates the deployment of forces and means in the explosion of ammunition stores in Vrbětice in 2014 using SWOT analysis and creating a draft of measures.

Obsah

ÚVOD **9**

1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE **10**

2 ARMÁDA ČR **11**

2.1 Historie 11
2.2 Struktura a řízení 13
2.2.1 Základní struktura 13
2.2.2 Řízení Armády ČR v běžných situacích 15
2.2.3 Řízení Armády ČR v krizových situacích 16
2.3 Úkoly 17
2.4 Vojenská logistika 19
2.5 Nasazení sil a prostředků k plnění úkolů IZS 20
2.5.1 Zásady spolupráce při záchranných a likvidačních pracích 21
2.5.2 Použití Vojenské policie 22
2.5.3 Použití Armády ČR a Vojenské policie při mimořádných událostech v Jaderné elektrárně Temelín 23
2.5.4 Použití Armády ČR a Vojenské policie při mimořádných událostech v Jaderné elektrárně Dukovany 25

3 INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM **27**

3.1 Základní složky 27
3.1.1 Hasičský záchranný sbor České republiky 27
3.1.2 Jednotky požární ochrany zařazené do plošného krytí kraje jednotkami požární ochrany 29
3.1.3 Poskytovatelé zdravotnické záchranné služby 30
3.1.4 Policie České republiky 31
3.2 Ostatní složky 33
3.2.1 Vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil 33
3.2.2 Obecní policie 34
3.2.3 Orgány ochrany veřejného zdraví 34
3.2.4 Havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby 34
3.2.5 Zařízení civilní ochrany 35
3.2.6 Neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím 35

4 KRIZOVÁ SITUACE A MIMOŘÁDNÁ UDÁLOST **36**

4.1 Mimořádná událost 36
4.2 Krizová situace 37
4.2.1 Vymezení krizové situace 37
4.2.2 Specifikace typů krizových situací 38
4.2.3 Postup řešení krizových situací 39

5 ZHODNOCENÍ ZÁSAHU ARMÁDY ČR VE VRBĚTICÍCH 2014 ..... **41**

5.1 Situace v muničním skladě před explozí 41

5.2 Exploze v muničním skladu číslo 16 a 12 41
5.3 Postup vyšetřovatelů a jednotek IZS po explozi 42
5.4 Postup členů Armády ČR v reakci na explozi 44
5.5 Využitá vojenská technika 49
5.6 Ubytování 52
5.7 SWOT analýza 53
5.8 Návrhy opatření 57
ZÁVĚR 59
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ 60
SEZNAM TABULEK A GRAFŮ 63

Úvod

Armáda České republiky představuje jeden ze základních pilířů obrany státu. Její funkce se však neomezuje pouze na vojenské zásahy a fyzickou obranu státu. Armádní pomoc umožňuje usnadnit řešení mimořádných situací, při kterých již není dostačující povolání standardních složek Integrovaného záchranného systému. Členy Armády České republiky se stávají jedinci, kteří si tuto profesi zvolí jako své povolání, a absolvují profesionální výcvik. Armáda také motivuje občany, aby se stali vojáky v záloze, pro které platí upravená pravidla. Základním předpokladem je však dobrovolná účast, nikoliv povinné rekrutování.

Následující práce se zaměřuje na možnost využití Armády ČR při řešení krizových událostí nevojenského charakteru. Ačkoliv jsou v rámci mezinárodní smluv čeští vojáci různých hodností a odborností posíláni také k řešení válečných konfliktů mimo Českou republiku, své místo a úkoly mají členové Armády ČR také v rámci českého státu. Ačkoliv Česká republika není v současné době v žádném přímém válečném konfliktu, členové armády se podílí například na řešení živelných pohrom, na odstranění následků způsobených únikem chemických látek či na obraně před teroristickými činy. V pravomocích jejích pracovníků je především ochránit obyvatele před poškozením zdraví pomocí vydání potřebných nařízení a zabránit přístupu do kontaminovaných oblastí. Obyvatelé mají zákonnou povinnost se těmito nařízeními řídit.

Podobný postup byl také aplikován při výbuchu muničního skladu ve Vrběticích v roce 2014. Armáda ČR zde spolupracovala se složkami Integrovaného záchranného systému za účelem ochránit pracovníky společnosti vlastnící sklad a obyvatele okolních obcí před následky tohoto výbuchu. Cílem práce bude zhodnotit postup zásahu a kooperaci mezi Armádou ČR a jednotkami Integrovaného záchranného systému a následně vytvoření návrhu opatření ke zlepšení problematických oblastí Armády ČR při těchto nasazeních. Návrh bude podpořen sestavením SWOT analýzy a praktickými doporučeními. Pro hlubší pochopení celé problematiky je součástí práce také teoretická deskripce současné podoby Armády ČR, jejích složek a způsobu řízení. Shrnuty jsou také jednotlivé složky Integrovaného záchranného systému a jejich postup při řešení mimořádných událostí.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Cílem bakalářské práce je zhodnotit nasazení sil a prostředků Armády České republiky ve Vrběticích k plnění úkolu Policie České republiky a vytvoření návrhu opatření ke zlepšení problematických oblastí Armády České republiky při nasazení sil a prostředků ve prospěch Integrovaného záchranného systému.

Bakalářská práce je rozdělena na praktickou a teoretickou část. Teoretická část popisuje Armádu České republiky, od její historie až po její nasazení při mimořádných událostech ve prospěch IZS. Kapitola se dále zabývá strukturou, úkoly a vojenskou logistikou. Poslední část této kapitoly nabízí činnost Armády České republiky v případě havárií v Jaderných elektrárnách Temelín a Dukovany. Druhá kapitola je věnována složkám IZS, které jsou důležitou součástí celku při vzniku mimořádné události, a jejich rozdělením. V poslední kapitole teoretické části jsou objasněny pojmy jako mimořádná událost a krizový stav, který je následně vymezen a popsán postup řešení.

Praktická část ve se první části popisuje situaci před explozí, samotnou explozi ve skladech 16 a 12 a nakonec činnost jednotek Integrovaného záchranného systému včetně Armády České republiky. Následuje výčet techniky použité při této mimořádné události k ochraně perimetru celého areálu a popis ubytování na základě zkušeností z vlastního nasazení v této oblasti. V poslední části je zpracována SWOT analýza nasazení sil a prostředků Armády České republiky při explozi a následného střežení daného perimetru ve prospěch Policie České republiky a návrhy opatření s vypracovanými tabulkami.

2 Armáda ČR

Následující kapitola je zaměřena na stručné shrnutí základních informací o činnosti, struktuře a základních cílech Armády České republiky.

2.1 Historie

Armáda budoucí československé republiky se začala formovat již v první světové válce, kdy se někteří vojáci rozhodli vytvořit československé legie. Zkušenosti z války pomohli budoucím vojákům vytvořit obranyschopné vojenské jednotky, které se staly „*páteří nově budovaných československých ozbrojených sil. První jednotky rodící se nezávislé Československé armády přísahaly věrnost budoucí republice ve francouzském městečku Darney dne 30. června 1918. Ve stejný den francouzská vláda oficiálně uznala právo Čechoslováků na samostatný stát*."[1] Právě Francie nabídla nově se rodící armádě významnou pomoc, kromě lidských zdrojů Čechoslováci odebírali rovněž první tanky i jedny z prvních letadel, které byly určeny zdejším pilotům.[2]

Během třicátých let minulého století se armáda, i přes ekonomickou a hospodářskou krizi, dokázala v oblasti technického vybavení zcela osamostatnit. Český průmysl byl schopen dodat armádě vše potřebné, od kulometů přes nákladní automobily až po stíhací letouny. V druhé polovině třicátých let armáda čítala přibližně dvě stě tisíc mužů, přičemž v důsledku horšící se mezinárodní situace byl vytvořen mobilizační plán, předpokládající navýšení celkového počtu vojáků až na 970 tisíc.[3] Počátek druhé světové války však rozvoj armády zastavil. I přes vlastenectví a oddanost vojáků, kteří byli v roce 1938 připraveni položit za vlast své životy, způsobil podpis Mnichovské dohody ztrátu důležitých pozic, zejména pohraničních opevnění. Po násilné anexi Československa nacistickým Německem vznikl Protektorát Čechy a Morava, a Československá armáda byla rozpuštěna.[4] I přes násilné opuštění svých pozic se českoslovenští vojáci zapojili do mnoha bitev proti nacistickým okupantům, zejména

[1] GERHÁR, I. a kol. *Příprava občanů k obraně státu. Příručka pro učitele základních škol*. Praha: Ministerstvo obrany, 2014, s. 20.
[2] BOHUSLAV, T. *Současná česká armáda je oproti té předlistopadové desetinová, a přesto o poznání silnější*. [online] Webový server Euro.cz, 2019. [cit. 15.1.2020] Dostupné z: https://www.euro.cz/udalosti/armada-cr-historie-struktura-kariera-1468873#utm_medium=selfpromo&utm_source=euro&utm_campaign=copylink.
[3] BOHUSLAV, T. *Současná česká armáda je oproti té předlistopadové desetinová, a přesto o poznání silnější*. [online] Webový server Euro.cz, 2019. [cit. 15.1.2020] Dostupné z: https://www.euro.cz/udalosti/armada-cr-historie-struktura-kariera-1468873#utm_medium=selfpromo&utm_source=euro&utm_campaign=copylink.
[4] GERHÁR, I. a kol. *Příprava občanů k obraně státu. Příručka pro učitele základních škol*. Praha: Ministerstvo obrany, 2014, s. 20.

v řadách Britského královského letectva. „*Za symbolické vyvrcholení zapojení československých letců do války je považována jejich účast v bitvě o Británii. Desítky tisíc vojáků 1. Československého armádního sboru se s obrovskými ztrátami účastnily těžkých bojů na východní frontě a vyznamenaly se v řadě bitev na území tehdejšího Sovětského svazu od Sokolova až po Duklu a následně i na území osvobozovaného Československa. V závěrečné fázi války se Československá samostatná obrněná brigáda účastnila osvobozování západní Evropy, včetně obléhání přístavu Dunkerque.*“[5] Českoslovenští výsadkáři uskutečnili atentát na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha v Praze, a také se podíleli na osvobozování Prahy a na akcích Pražského jara.

Konec války znamenal pro mnoho armádních příslušníků novou naději a možnost začít znovu budovat Armádu Československé republiky. Po únorovém převratu v roce 1948 však v rámci Československé armády začalo docházet k výrazným změnám. „*Řada jejích příslušníků byla ze služby z politických důvodů propuštěna, potažmo uvězněna či odsouzena k pracím například v uranových dolech. Týkalo se to zejména těch mužů, kteří během války bojovali na straně západních Spojenců*.“[6] Někteří vojáci, kteří se zasloužili o osvobození Československé republiky, byli v rámci vykonstruovaných procesů odsouzeni k trestu smrti. V roce 1954 byl název Československá armáda „*změněn na Československá lidová armáda. Ta byla od roku 1955 součástí vojenského paktu zemí pod kontrolou Sovětského svazu, tzv. Varšavské smlouvy*.“[7] Sama o sobě byla ČSLA podřízena sovětské generalitě, jejím velitelům byla odebrána možnost rozhodovat o jakýchkoliv obranných či bezpečnostních záležitostech ve vztahu k Československu a jeho obyvatelům. Veškerý vliv armády sloužil k účelům vyšší moci sídlící přímo v Moskvě.[8]

Po změně režimu v listopadu 1989 byl z názvu armádních sborů odstraněn přídomek „lidová“. Další významnou změnu znamenal rozpad Československa k 31. prosinci 1992, neboť se armádní sbory rozdělily na Armádu České republiky

[5] GERHÁR, I. a kol. *Příprava občanů k obraně státu. Příručka pro učitele základních škol*. Praha: Ministerstvo obrany, 2014, s. 20.
[6] BOHUSLAV, T. *Současná česká armáda je oproti té předlistopadové desetinová, a přesto o poznání silnější*. [online] Webový server Euro.cz, 2019. [cit. 15.1.2020] Dostupné z: https://www.euro.cz/udalosti/armada-cr-historie-struktura-kariera-1468873#utm_medium=selfpromo&utm_source=euro&utm_campaign=copylink.
[7] GERHÁR, I. a kol. *Příprava občanů k obraně státu. Příručka pro učitele základních škol*. Praha: Ministerstvo obrany, 2014, s. 20.
[8] BOHUSLAV, T. *Současná česká armáda je oproti té předlistopadové desetinová, a přesto o poznání silnější*. [online] Webový server Euro.cz, 2019. [cit. 15.1.2020] Dostupné z: https://www.euro.cz/udalosti/armada-cr-historie-struktura-kariera-1468873#utm_medium=selfpromo&utm_source=euro&utm_campaign=copylink.

a Armádu Slovenské republiky.[9] V roce 1999 vstoupila Česká republika do Severoatlantické aliance, z čehož plynou povinnosti dostát určitým závazkům na mezinárodní úrovni. Jednou z hlavních výhod vstupu do aliance je skutečnost ochrany. „*Pokud se ocitne kterýkoliv její člen pod útokem jiné nečlenské země, bude takový čin považován za útok proti celé alianci, což bude mít za následek adekvátní reakci ze strany spojenců. Česká republika má povinnost vydávat ročně na obranu alespoň dvě procenta svého hrubého domácího produktu, podílet se na misích a programech aliance, stejně jako udržovat směřování své zahraniční politiky v souladu s politikou NATO.*“[10]

2.2 Struktura a řízení

Velení a řízení Armády ČR se realizuje na několika úrovních v národním a mezinárodním kontextu, v závislosti na typu a rozsahu operace. Základní úrovně velení a řízení lze rozdělit na strategickou (která se dále dělí na politicko-strategickou a vojenskostrategickou), operační a taktickou. Jednotlivé úrovně velení a řízení mohou své pravomoci delegovat na své podřízené stupně.[11] Způsob komunikace mezi jednotlivými osobami zpravidla podléhá určitému stupni utajení, a taktéž komunikace mezi Armádou ČR a dalšími složkami IZS může probíhat v omezeném množství.

2.2.1 Základní struktura

Armáda ČR je vedena Generálním štábem, kterému velí Náčelník Generálního štábu. V jeho nepřítomnosti přebírá velení První zástupce Náčelníka Generálního štábu. Dále se v nejvyšším velení nacházejí tři zástupci Náčelníka Generálního štábu ve třech různých pozicích. Prvním je zástupce Náčelníka štábu, druhým je zástupce Náčelníka AČR, a třetím zástupce ředitel Společného operačního centra MO. Dále je zde zařazeno Posádkové velitelství Praha, pracoviště zahraničních aktivit i centrum logistiky. Logistika zajišťuje především technickou podporu Armády ČR i její přesuny na vybraná místa.[12]

[9] GERHÁR, I. a kol. *Příprava občanů k obraně státu. Příručka pro učitele základních škol*. Praha: Ministerstvo obrany, 2014, s. 21.
[10] BOHUSLAV, T. *Současná česká armáda je oproti té předlistopadové desetinová, a přesto o poznání silnější.* [online] Webový server Euro.cz, 2019. [cit. 15.1.2020] Dostupné z: https://www.euro.cz/udalosti/armada-cr-historie-struktura-kariera-1468873#utm_medium=selfpromo&utm_source=euro&utm_campaign=copylink.
[11] PICEK, V. a kol. *Doktrína AČR*. [online] Praha: Univerzita obrany, 2010, s. 20. [cit. 15.1.2020] Dostupné z: https://www.unob.cz/fvz/struktura/k302/Documents/Doktrina_ACR.pdf.
[12] *Struktura Armády ČR*. [online] Webové stránky Armády ČR, 2019. [cit. 18.1.2020] Dostupné z: http://www.acr.army.cz/struktura/default.htm.

Samostatnou jednotku Armády ČR tvoří Speciální síly. Její členové jsou vycvičeni k tomu, aby dokázali poskytnout České republice vysoce flexibilní a efektivní strategický nástroj v oblasti zajištění obrany a bezpečnosti. Jejich vedení je taktéž podřízené Generálnímu štábu. Velením je pověřeno Ředitelství speciálních sil, které zabezpečuje velení a řízení všech podřízených útvarů speciálních sil. Součást speciálních sil AČR tvoří také 601. skupina speciálních sil. Pod přímé velení spadá také Centrum podpory speciálních sil. Pro zvýšení mobility a podpory speciálních operací vyčleňují vzdušné síly vrtulníkovou jednotku, tzv. Letecký odřad speciálních operací. Mezi základní úkoly speciálních sil patří především poskytnutí plně připravené síly k vedení speciálních operací na obranu republiky a jejich zájmů, které jsou odpovědí na vzniklé hrozby. Její členové také koordinují veškeré plánování, řízení a podporu speciálních operací AČR a podle rozhodnutí Náčelníka generálního štábu zabezpečují velení a řízení. Speciální síly mají své stálé zástupce v mezinárodním štábu NATO.[13]

K řešení krizových situací jsou povolávány pozemní síly Armády ČR. Jejich velením je pověřen generálmajor, který podléhá Generálnímu náčelníkovi. Pozemní síly jsou určeny k vytváření a přípravě úkolových uskupení pozemních sil předurčených pro řešení taktických nebo operačně taktických úkolů na území České republiky i mimo něj a k plnění dalších, zákony stanovených úkolů na teritoriu ČR. Mezi tyto taktické a operačně taktické úkoly patří mimo jiné též udržování klidu a pořádku a ochrana civilního obyvatelstva v období míru i v rámci zahraničních operací, podpora obrany státní hranice, střežení důležitých objektů na území České republiky a plnění úkolů ve prospěch Policie ČR. Jednotky pozemních sil dále plní úkoly spočívající v preventivních opatřeních zamezujících vzniku krizové situace a ve správné reakci na krizové situace v národním a aliančním rozsahu. Jejich organizace umožňuje vytváření potřebných úkolových uskupení pro řešení taktických úkolů a operací částí nebo všemi silami pozemních sil, samostatně nebo v sestavě aliančního uskupení na území České republiky i mimo něj. Síly a prostředky pozemních sil AČR jsou nasazovány na vyžádání na podporu Integrovaného záchranného systému, jejich síly jsou nezbytné zejména při odstraňování následků živelných katastrof.[14]

K řešení krizových a mimořádných situací mohou být povolány také vzdušné síly Armády ČR. Jejich úkol spočívá především v zabezpečení suverenity, obranyschopnosti a územní celistvost České republiky a jejího vzdušného prostoru.

[13] *Struktura Armády ČR*. [online] Webové stránky Armády ČR, 2019. [cit. 18.1.2020] Dostupné z: http://www.acr.army.cz/struktura/default.htm.
[14] *Velitelství pozemních sil AČR*. [online] Webové stránky Armády ČR, 2019. [cit. 18.1.2020] Dostupné z: http://www.acr.army.cz/struktura/generalni-stab/velitelstvi-pozemnich-sil-86865/.

V období míru zajišťují jednotky vzdušných sil zejména pátrací a záchranné služby, spočívající ve vyhledávání a pomoci posádkám letounů v nouzi, zabezpečení letecké záchrannou službu ze stanoviště Plzeň - Líně, zajištění letů ve prospěch Institutu klinické a experimentální medicíny, přepravu ústavních a vládních činitelů a nabízení pomocných prací jednotkám Integrovaného záchranného systému v případě řešení následků katastrof a živelných pohrom. V případě ozbrojeného konfliktu jsou jednotky vzdušných sil určeny k vybojování vzdušné nadvlády, přímé bojové podpoře pozemních sil, průzkumu a zajištění vzdušné přepravy a zásobování vojsk.[15]

V posledních letech nabývají na důležitosti také výsledky činnosti členů centra Kybernetických sil a oddělení informačních operací, kteří svým konáním přispívají k bezpečnosti a obraně České republiky v kybernetickém prostoru a informačním prostředí. Ačkoliv také toto oddělení podléhá velení Generálního štábu, její členové mohou působit nezávisle, společně nebo v součinnosti s pozemními, vzdušnými a speciálním silami. Mezi základní úkoly tohoto centra patří monitoring, plánování a řízení operací v kybernetickém prostoru a v informačním prostředí, a také podpora strategické komunikace Armády ČR s ostatními složkami. Základním posláním členů centra je však ochrana vlastních částí kybernetického prostoru, průběhu a výsledků informačních operací v kybernetickém prostoru, psychologických operací a zajištění civilně vojenské spolupráce. Při ochraně kybernetického prostoru a vedení vojenských kybernetických operací členové úzce spolupracují s vojenským zpravodajstvím, kde se schopnosti vzájemně doplňují.[16]

2.2.2 Řízení Armády ČR v běžných situacích

Struktura a řízení Armády ČR může být pojato také z hlediska politické strategie a operační úrovně. V rámci politiky se na velení a řízení podílí prezident ČR, který má pravomoc vyhlásit například stav nouze či kritický stav, platný pro celou republiku. Dále mohou do velení zasahovat vybraní členové Parlamentu ČR a vlády ČR, kteří přijímají zásadní rozhodnutí pro zajišťování a řízení obrany ČR, podílejí se na rozhodování „*o způsobu zapojení Armády ČR do mnohonárodních operací mimo území ČR a ostatní opatření k dosažení cílů bezpečnostní politiky ČR*.“[17] Všechny

[15] *Velitelství vzdušných sil.* [online] Webové stránky Armády ČR, 2019. [cit. 18.1.2020] Dostupné z: http://www.acr.army.cz/struktura/generalni-stab/velitelstvi-vzdusnych-sil-86864/.
[16] *Velitelství kybernetických sil a informačních operací*. [online] Webové stránky Armády ČR, 2019. [cit. 18.1.2020] Dostupné z: http://www.acr.army.cz/struktura/generalni/kyb/velitelstvi-kybernetickych-sil-a-informacnich-operaci-214169/.
[17] PICEK, V. a kol. *Doktrína AČR*. [online] Praha: Univerzita obrany, 2010, s. 20. [cit. 15.1.2020] Dostupné z: https://www.unob.cz/fvz/struktura/k302/Documents/Doktrina_ACR.pdf.

aspekty rozhodování však musí projít schvalovacím procesem členů Generálního štábu AČR (GŠ AČR) a v konečné verzi musí být schváleny náčelníkem GŠ AČR, který nese odpovědnost za výstavbu, výcvik a za dosažení operačních schopností AČR v takovém rozsahu, v jakém jsou tyto aspekty vymezeny ve schváleném dokumentu „Vojenská strategie ČR". Náčelník GŠ AČR je také odpovědný „*za operační plánování, výstavbu a vysílání sil AČR do vojenských operací, přičemž zajišťuje spolupráci s představiteli odpovídajících úrovní řízení OS spojeneckých a koaličních partnerů. V rámci svých pravomocí zajišťuje delegování potřebných pravomocí k velení a řízení a pro předání vyčleněných jednotek do podřízenosti mnohonárodního velitele*."[18]

Druhou úrovní, na které lze způsob řízení a struktury Armády ČR posuzovat, je operační úroveň. Na této úrovni rozhodují o zapojení členové operačních velitelství, jejíž členové zajišťují „*realizaci strategických cílů plánováním použití a aktivním a efektivním řízením taktických jednotek. V praxi se uskutečňuje stanovením operačních cílů a řízením podřízených vojsk ve vojenských operacích a jejich komplexním zabezpečením*."[19] Členové operačních center také zajišťují propojení cílů uvedených v dokumentu Strategie s reálným působením jednotek na taktické úrovni. Taktická úroveň je třetí úrovní, na které je posuzován způsob velení a řízení. Její součástí jsou orgány velení a řízení taktických velitelství, kterým velí náčelníci. V jejich kompetencích je činit rozhodnutí „*o způsobu plnění bojových úkolů, tvořících součást plánu operace, a bezprostředně řídí bojovou, případně i nebojovou činnost v závislosti na poslání, úkolech a situaci daného taktického celku či uskupení (brigáda, prapor, rota, četa)*."[20]

2.2.3 Řízení Armády ČR v krizových situacích

Pokud nastane nutnost řešit krizové situace vojenského charakteru, je nutné zaktivovat Ústřední krizový štáb (ÚKŠ), spadající pod řízení ministra obrany ČR. Pod jeho velením jsou koordinovány činnosti všech rezortů. Dále je ustanoven Krizový štáb Ministerstva obrany ČR, kterému velí náměstek ministra obrany. Ten „*provádí*

[18] PICEK, V. a kol. *Doktrína AČR*. [online] Praha: Univerzita obrany, 2010, s. 21. [cit. 15.1.2020] Dostupné z: https://www.unob.cz/fvz/struktura/k302/Documents/Doktrina_ACR.pdf.
[19] PICEK, V. a kol. *Doktrína AČR*. [online] Praha: Univerzita obrany, 2010, s. 21. [cit. 15.1.2020] Dostupné z: https://www.unob.cz/fvz/struktura/k302/Documents/Doktrina_ACR.pdf.
[20] PICEK, V. a kol. *Doktrína AČR*. [online] Praha: Univerzita obrany, 2010, s. 21. [cit. 19.1.2020] Dostupné z: https://www.unob.cz/fvz/struktura/k302/Documents/Doktrina_ACR.pdf.

koordinaci opatření v rámci rezortu obrany. Jejich činnost a podporu zajišťuje rozvinuté Společné operační centrum (RSOC MO)."[21]

Mnohem častěji jsou však v současné době řešeny krizové situace nevojenského charakteru na území ČR, při nichž dochází k aktivaci ÚKŠ pod velením ministra vnitra ČR, a též KŠ MO, spadající pod velení náměstka ministra obrany (NMO). Štábní podporu KŠ MO zabezpečuje Společné operační centrum MO, jehož členové současně dohlížejí na prováděné operace předem určených, do akce nasazených sil a prostředků v souladu s operačními plány. „*K přípravě a k zabezpečení rychlé reakce pro řešení možných krizových situací jsou zpracovány předběžné plány. Na základě nařízení vlády mohou být k záchranným a likvidačním pracím vyčleněny další síly a prostředky AČR, které jsou předány určenému operačnímu veliteli (veliteli úkolového uskupení) na základě nařízení NGŠ AČR pod operační řízení.*"[22]

V případě vzniku krizové situace je aktivován krizový plán, jehož součástí je přesný postup přípravy k řešení dané krizové situace a následně její řešení. Tyto situace obvykle „*nesouvisejí se zajišťováním obrany ČR před vnějším napadením a při jejich řešení. Obsahuje souhrn plánovacích, metodických a informačních dokumentů, používaných při rozhodovací, řídící a koordinační činnosti v KS.*"[23]

2.3 Úkoly

Armáda ČR je zřízena především za účelem plnění specifických úkolů. Velmi podstatnou změnu představovalo ukončení základní vojenské služby, čímž se otevřela cesta k profesionalizaci armádního sboru již od počátku roku 2005. Členství v armádě je nyní považováno za plnohodnotné povolání, za které má dotyčný právo dostávat odpovídající mzdu. Financování armády nepředstavuje obtížný úkol, avšak pro udržení stávající úrovně je nezbytné zachovat její atraktivitu pro budoucí zájemce o vojenské povolání. Při rozhodování o vstupu do armády obvykle zájemce zvažuje právě platové podmínky, které musí být konkurenceschopné. Zároveň by měla armáda nabídnout „*vizi kariérového a osobního růstu s odpovídajícími pracovními podmínkami (kvalitní vedení ze strany velitelů, smysluplné cíle, moderní technologie a zázemí). Armáda potřebuje*

[21] PICEK, V. a kol. *Doktrína AČR*. [online] Praha: Univerzita obrany, 2010, s. 26. [cit. 19.1.2020] Dostupné z: https://www.unob.cz/fvz/struktura/k302/Documents/Doktrina_ACR.pdf.
[22] PICEK, V. a kol. *Doktrína AČR*. [online] Praha: Univerzita obrany, 2010, s. 27. [cit. 19.1.2020] Dostupné z: https://www.unob.cz/fvz/struktura/k302/Documents/Doktrina_ACR.pdf.
[23] PICEK, V. a kol. *Doktrína AČR*. [online] Praha: Univerzita obrany, 2010, s. 27. [cit. 19.1.2020] Dostupné z: https://www.unob.cz/fvz/struktura/k302/Documents/Doktrina_ACR.pdf.

dlouhodobou stabilitu, bez které nelze nabídnout perspektivní pracovní příležitost a atraktivní podmínky pro odpovídající spektrum personálu.“[24]

Mnoho příslušníku Armády ČR působí především v zahraničních misích, členové zůstávající v českých základnách pak musí být schopni zabezpečit čtyřiadvacet hodin denně a sedm dní v týdnu obranu českého státu. Po vstupu do Severoatlantské aliance je Armáda ČR povinna monitorovat vymezenou část vzdušného prostoru, a podávat o vzdušné situaci pravidelná hlášení členům NATO. Vzdušný prostor ČR tvoří v současné době integrovanou součást vzdušného prostoru Aliance. Právě vzdušný prostor představuje jednu z oblastí, v níž „*hrozí bezprostřední ohrožení bezpečnosti státu. Modernizace systému velení a řízení vzdušných sil, modernizace zastaralých senzorů a zachování schopností nadzvukového letectva jsou v tomto smyslu prioritními požadavky*.“[25]

Pro Armádu ČR představuje klíčový faktor také zabezpečení kybernetického prostoru. Množství sdílených dat každým rokem narůstá, a proto je nezbytné vyvíjet stále kvalitnější zabezpečení. „*Armáda musí být schopna působit obranným a perspektivně i preemptivním způsobem ve spolupráci s ostatními národními i nadnárodními prvky kybernetické obrany.*“[26] Armádní sbory musí také dbát na zachování potřebné úrovně schopností a znalostí svých členů, proto je součástí členství v armádě kontinuální vzdělávání v potřebných oblastech. Pověřené jednotky armádního sboru realizují nárůst sil a prostředků, včetně případného přijetí spojeneckých vojsk na vlastním území v případě bezprostředního ohrožení bezpečnosti státu. Za tímto účelem potřebuje armáda „*disponovat mechanismem, který umožní mobilizovat adekvátní schopnosti celé společnosti. Pro tyto účely není zdrojově možné udržovat a obnovovat veškeré materiální zabezpečení. Požadavky je potřebné prioritizovat na základě důsledné analýzy rizik a jejich dopadů*.“[27]

---

[24] PROCHÁZKA, J. *Dvacet let Armády České republiky. Jak dál?* [online] Vojenské rozhledy, 2013. [cit. 19. 1. 2020] Dostupné z: http://vojenskerozhledy.cz/kategorie-clanku/strategicke-rizeni/dvacet-let-armady-ceske-republiky-jak-dal.

[25] PROCHÁZKA, J. *Dvacet let Armády České republiky. Jak dál?* [online] Vojenské rozhledy, 2013. [cit. 19. 1. 2020] Dostupné z: http://vojenskerozhledy.cz/kategorie-clanku/strategicke-rizeni/dvacet-let-armady-ceske-republiky-jak-dal.

[26] PICEK, V. a kol. *Doktrína AČR*. [online] Praha: Univerzita obrany, 2010, s. 20. [cit. 28. 1. 2020] Dostupné z: https://www.unob.cz/fvz/struktura/k302/Documents/Doktrina_ACR.pdf.

[26] PICEK, V. *Krizové řízení Armády ČR od povodní po Afghánistán.* [online] ČVUT Kladno, 2013. [cit. 28. 1. 2020] Dostupné z: http://www.mocr.army.cz/assets/informacni-servis/zpravodajstvi/24102013-prezentace-mo_kr_v_-acr_1.pdf.

[27] PICEK, V. a kol. *Doktrína AČR*. [online] Praha: Univerzita obrany, 2010, s. 20. Dostupné z: https://www.unob.cz/fvz/struktura/k302/Documents/Doktrina_ACR.pdf.

[27] PICEK, V. *Krizové řízení Armády ČR od povodní po Afghánistán.* [online] ČVUT Kladno, 2013. [cit. 28. 1. 2020] Dostupné z: http://www.mocr.army.cz/assets/informacni-servis/zpravodajstvi/24102013-prezentace-mo_kr_v_-acr_1.pdf.

Z hlediska politické a strategické úrovně musí členové armády zajistit státní svrchovanost a územní celistvost ČR a naplňovat mezinárodní politicko-vojenské závazky a ambice ČR, vyplývající z členství v OSN, NATO, EU a ostatních mezinárodních bezpečnostních strukturách. „*Koordinaci praktických opatření v poradních orgánech ČR a v mezinárodních strukturách, jichž je ČR členem, zajišťuje Ministerstvo zahraničních věcí ČR ve spolupráci s Ministerstvem obrany ČR.*“[28]

Ministerstvo obrany se prostřednictvím Armády ČR podílí mimo jiné též na plnění úkolů ve spolupráci s Policií ČR, jejímž členům armáda pomáhá zajišťovat ochrany státních hranic nebo plnění úkolů služby pořádkové policie a ochranné služby, pokud síly a prostředky Policie ČR nemohou zajistit dostatek sil a prostředků k samostatnému zajištění vnitřního pořádku a bezpečnosti. Členové Armády ČR se taktéž mohou podílet na záchranných pracích, které jsou součástí likvidace následků pohrom nebo jiných závažných situací, v nichž jsou ohroženy „*životy, zdraví a značné majetkové hodnoty nebo životní prostředí velkého rozsahu (např. povodně). Armáda se též podílí na zapojení ČR do mezinárodních záchranných operací při mimořádných událostech v zahraničí a poskytování humanitární pomoci do zahraničí, nebo odstraňování jiného hrozícího nebezpečí za použití vojenské techniky.*“[29]

2.4 Vojenská logistika

Vznik logistiky v naší armádě je spojen s rokem 1993. Na Ministerstvu národní obrany ČSLA do této doby samostatně existoval hlavní týl, hlavní správa vyzbrojování a technického zabezpečení, hlavní ubytovací a stavební správa a zdravotnická správa. Cílem budování logistiky v armádě mělo být vytvoření integrovaného toku materiálu, které by vedlo ke snížení vázaných finančních prostředků při současném zvýšení výkonnosti systému jako celku. Toho mělo být dosaženo celkovou optimalizací ekonomických a technických procesů, získáním přehledu o nákladovosti a výsledcích hospodaření jednotlivých útvarů a zařízení armády. Reformní snahy měly být doplněny

[28] PICEK, V. a kol. *Doktrína AČR*. [online] Praha: Univerzita obrany, 2010, s. 20. Dostupné z: https://www.unob.cz/fvz/struktura/k302/Documents/Doktrina_ACR.pdf.
[29] PICEK, V. *Krizové řízení Armády ČR od povodní po Afghánistán*. [online] ČVUT Kladno, 2013. [cit. 28. 1. 2020] Dostupné z: http://www.mocr.army.cz/assets/informacni-servis/zpravodajstvi/24102013-prezentace-mo_kr_v_-acr_1.pdf.

vybudováním odpovídajícího informačního systému umožňujícího realizaci evidenčního přehledu o materiálu a celkovou kontrolu systému. [30]

K hlavním důvodům vzniku logistiky v AČR patřil především přechod vojenské doktríny na obranný systém, který umožňoval přebudování celého dopravně-zásobovacího systému a rozšířil možnosti využívání teritoriálních zdrojů. Prioritní snahou bylo hledání nových cest a způsobů realizace úspor, zejména snižováním nákladů, hledáním personálních a materiálových úspor a snižováním požadavků kladených na omezené disponibilní zdroje. Cestou k dosažení deklarovaných cílů byla optimalizace dopravního zabezpečení a snižování skladovacích kapacit při omezeném rozsahu vlastněných zásob. Celý systém měl být podřízen vhodnému mechanismu řízení oblasti materiálního a technického zabezpečení při adekvátním rozsahu realizovaných služeb, podporovaných zavedením informačního systému logistiky (dále jen ISL MO AČR).[31]

Logistika AČR je prostředím, které respektuje nové potřeby ozbrojených sil. Z tohoto důvodu i budoucí armádní logistika by měla odpovídat potřebám nové, profesionální armády, která by měla být mobilní, moderní, výkonná, schopná efektivně podporovat realizaci bezpečnostních zájmů ČR. V perspektivě logistiky je potřebné počítat s dobrým výcvikem, s technickou moderní vybaveností a s tempem obvyklým v členských zemích Aliance. Dostatečná flexibilita logistiky bude schopná rychleji reagovat na změny úkolu, vyplývající ze změn bezpečnostního prostředí.[32]

2.5 Nasazení sil a prostředků k plnění úkolů IZS

Jednotlivé složky Integrovaného záchranného systému disponují nezbytným materiálem, vybavením a personálem, který jim umožňuje okamžitý zásah v případě vzniku mimořádné situace. V závislosti na okolnostech vzniku, rozsahu a délce trvání této situace však může být považováno za nezbytné povolat k řešení vzniklé krize také armádní složky. Pravomoc k tomuto rozhodnutí má především Ministerstvo vnitra, hejtmani a starostové obcí s rozšířenou působností v souladu s příslušným poplachovým plánem IZS, velitel zásahu na místě zásahu u velitelů a vedoucích složek IZS, případně

[30] HAJNA, P. *Poslání a úkoly logistiky AČR od jejího vzniku do současnosti*. [online] Vojenské rozhledy 2009. [cit. 28. 1. 2020] Dostupné z: http://vojenskerozhledy.cz/kategorie-clanku/strategicke-rizeni/dvacet-let-armady-ceske-republiky-jak-dal.
[31] HAJNA, P. *Poslání a úkoly logistiky AČR od jejího vzniku do současnosti*. [online] Vojenské rozhledy 2009. [cit. 28. 1. 2020] Dostupné z: http://vojenskerozhledy.cz/kategorie-clanku/strategicke-rizeni/dvacet-let-armady-ceske-republiky-jak-dal.
[32] HAJNA, P. *Poslání a úkoly logistiky AČR od jejího vzniku do současnosti*. [online] Vojenské rozhledy 2009. [cit. 28. 1. 2020] Dostupné z: http://vojenskerozhledy.cz/kategorie-clanku/strategicke-rizeni/dvacet-let-armady-ceske-republiky-jak-dal.

také HZS postiženého kraje, krajský úřad nebo Ministerstvo vnitra pro potřebu složek IZS jako ostatní pomoc.[33]

Armáda ČR byla zřízena především za účelem plnit úkoly uvedené v § 9 a 10 zákona č. 219/1999 Sb. Zde je výslovně uvedeno, že členové armády se musí především připravovat k obraně České republiky a bránit ji proti vnějšímu napadení a plnit úkoly vyplývající z mezinárodních smluvních závazků. Ozbrojené síly se také podílejí na činnostech ve prospěch míru a bezpečnosti, a to zejména účastí na operacích na podporu a udržení míru, záchranných a humanitárních akcích; do těchto operací a akcí se mohou vojáci v činné službě vysílat i jako jednotlivci. V rámci mezinárodních dohod se také mohou členové armády účastnit vojenských cvičení spolu s cizími ozbrojenými silami na území České republiky.

2.5.1 Zásady spolupráce při záchranných a likvidačních pracích

Členové Armády ČR však nejsou cvičeni a připraveni pouze k výše uvedeným úkonům. Svou pomoc mohou nabídnout také v případě výskytu již zmíněných mimořádných a krizových situací. Pokud dojde k rozhodnutí výše uvedených pověřených orgánů, že složky Policie ČR nejsou dostatečné k zajištění vnitřního pořádku a bezpečnosti. Dle § 22 zákona č. 273/2008 Sb. je však možné využít pomoci armády pouze na dobu nezbytně nutnou. Vyžadování sil a prostředků Armády ČR je upraveno v Rámcové dohodě o spolupráci mezi Ministerstvem vnitra ČR a Ministerstvem obrany ČR a v Dohodě o plánované pomoci na vyžádání mezi Českou republikou, Ministerstvem vnitra, zastoupeným generálním ředitelstvím Hasičského záchranného sboru České republiky a Českou republikou, a též Ministerstvem obrany, zastoupeným Generálním štábem Armády ČR. V rámci této Dohody je upraven rozsah vyčleněných sil a prostředků Armády ČR, které jsou zařazeny do Ústředního poplachového plánu IZS, a které mohou být na každé z uvedených mimořádných událostí využity. Dále jsou zde stanoveny způsoby vyžadování sil a prostředků AČR k záchranným a likvidačním pracím a okruh osob oprávněných tuto pomoc vyžadovat, včetně přehledu sil a prostředků AČR vyčleněných ve prospěch IZS.[34]

Rozsah pomoci, který může být poskytnutý, je vymezen potřebami vedoucími k záchraně života, zdraví či majetku při pohromách, nebo při jiných závažných situacích

[33] *Směrnice Náčelníka Generálního štábu AČR*. [online] Praha 2011, s. 8 [cit. 28. 1. 2020] Dostupné z: https://m.jh.cz/filemanager/files/97825.pdf.
[34] ROSICKÁ, Z. *Armáda České republiky a ochrana obyvatelstva v rámci integrovaného záchranného systému*. Vyškov: Ústav jazykové přípravy, 2007, s. 6-25

ohrožujících životy, zdraví, značné majetkové hodnoty nebo životní prostředí, dále k likvidaci následků pohromy, k leteckému monitorování pohromy a monitorování radiační a chemické situace, případně k odstraňování jiného hrozícího nebezpečí za použití vojenské techniky. Členové armády mohou být také povolání k plnění humanitárních úkolů civilní ochrany, spočívající v rozvozu potravin a dalších potřebných věcí, k zabezpečení letecké zdravotnické dopravy, k zajištění letecké služby pátrání a záchrany, případně k zabezpečení letecké přepravy humanitární a zdravotnické pomoci.[35]

Na plnění výše uvedených úkolů jsou cvičení zejména vojáci z povolání, vojáci v záloze, vojáci aktivní zálohy, povolaní na vojenské nebo výjimečné vojenské cvičení, a ti občanští zaměstnanci vojenské správy, kteří mají plnění těchto úkolů zakotvené v pracovní smlouvě. Vybraní vojáci musí disponovat odbornými schopnostmi, musí být řádně vybaveni a vystrojeni především speciálními ochrannými prostředky, potřebnou technikou a materiálem. Pověřené útvary Armády ČR mohou být za krizových stavů použity také ve prospěch Správy státních hmotných rezerv.[36] Pomoc se využívá zejména v případě, že hrozí nárazové vyprodání hmotných rezerv, pokud mezi obyvateli vypukne panika či pokud existuje přímé ohrožení přerušení dodávek základních surovin nutných k přežití.

2.5.2 Použití vojenské policie

Armáda ČR disponuje také možnosti zapojení Vojenské policie. Její členové plní specifické úkoly „*v rozsahu vymezeném zákonem, především se zaměřují na policejní ochranu ozbrojených sil, vojenských objektů, vojenského materiálu a ostatního majetku státu, s nímž hospodaří Ministerstvo obrany České republiky. V čele Vojenské policie je náčelník Vojenské policie, který je přímo podřízen ministrovi obrany ČR*.“[37] Vojenský policejní sbor byl zřízen v lednu 1991, a činnost členů tohoto sboru je upravena zákonem č. 300/2013 Sb., o Vojenské policii a o změně některých zákonů (zákon o Vojenské policii). Činnost vojenské policie je dále ovlivněna „*platnými právními předpisy branného zákonodárství České republiky, trestním zákoníkem, trestním řádem, zákonem o přestupcích. Její vztahy k velitelským orgánům*

[35] *Směrnice Náčelníka Generálního štábu AČR,* Praha 2011, s. 8. [cit. 28. 1. 2020] Dostupné z: https://m.jh.cz/filemanager/files/97825.pdf.
[36] *Vyžadování pomoci AČR*. [online] Oddělení krizového řízení, Plzeň, 2020. [cit. 28. 1. 2020] Dostupné z: https://www.bezpecnaplzen.eu/krizove-rizeni/usek-obrany-cr/vyzadovani-pomoci-acr/vyzadovani-pomoci-acr.aspx.
[36] *Směrnice Náčelníka Generálního štábu AČR*. [online] Praha 2011, s. 9. [cit. 28. 1. 2020] Dostupné z: https://m.jh.cz/filemanager/files/97825.pdf.
[37] *Vojenská policie*. [online] 2019. [cit. 28. 1. 2020] Dostupné z: http://www.vp.army.cz/.

a příslušníkům ozbrojených sil jsou konkretizovány vnitřními předpisy Ministerstva obrany ČR.“[38] Struktura vojenské policie se do jisté míry překrývá s územním dělením ČR, přičemž velitelství jednotlivých posádek sídlí v Praze, Táboře a Olomouci. Vojenští policisté jsou rozmístěni bezprostředně u vojsk a působí také u vojenských kontingentů Armády ČR v zahraničních misích.

2.5.3 Použití Armády ČR a Vojenské policie při mimořádných událostech v Jaderné elektrárně Temelín

Jaderná elektrárna Temelín se nachází přibližně 24 km od Českých Budějovic a 5 km od Týna nad Vltavou. Po několika úpravách zákona je v současné době elektřina vyráběna pouze ve dvou výrobních blocích s tlakovodními reaktory VVER 1000 typu V 320. V devadesátých letech se projevily snahy přerušit dostavbu této elektrárny, nakonec však byla stavba dokončena v redukované a modernizované podobě, a v červenci 2000 byla navezena do reaktoru první várka paliva. První elektřina byla v první bloku elektrárny vyrobena již před koncem roku 2000. Elektrárna od počátku pracuje na výkonu 2 x 1055 MWe.[39]

Podobně jako u všech organizací nakládajících s jaderným materiálem, také zaměstnanci Jaderné elektrárny Temelín jsou povinni zajistit podrobnou metodiku obsahující systém havarijního plánování. Jeho implementace musí probíhat v souladu s požadavky a metodikami Mezinárodní agentury pro atomovou energii, přičemž musí být zároveň zapracovány všechny legislativní požadavky stanovené vládou České republiky. Cílem havarijního plánování v každé jaderné elektrárně je zabezpečení technické, personální a dokumentační připravenosti zaměstnanců elektrárny a externích organizací podílejících se na řešení mimořádných událostí, které by mělo vést především ke snížení rizika vzniku mimořádné události, nebo zmírnění následků mimořádné události v lokalitě jaderné elektrárny a v zóně havarijního plánování. Pomocí tohoto typu plánování by se také mělo předcházet vážným zdravotním poškozením, které mohou vzniknout následkem propuknutí mimořádné události.[40]

Součástí havarijního plánu je také zásah pověřených odborníků působících v Armádě ČR, kteří svou připravenost k zásahu pravidelně prověřují formou cvičení. Ta jsou zaměřena především na ochranu elektrárny v případě jaderné katastrofy

[38] *Vojenská policie*. [online] 2019. [cit. 28. 1. 2020] Dostupné z: http://www.vp.army.cz/.
[39] *Skupina ČEZ. Výroba elektřiny. Temelín* [online]. 2014 ČEZ, a. s. [cit. 10. 3. 2020]. Dostupné z: http://www.cez.cz/cs/vyroba-elektriny/jaderna-energetika/jaderne-elektrarnycez/ete.html.
[40] *Skupina ČEZ. Zátěžové testy JE ČEZ, a.s. Ocenění bezpečnosti a bezpečnostních rezerv JE Temelín* [online]. 2014 ČEZ, a. s. [cit. 10. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.cez.cz/edee/content/file/energie-a-zivotni-prostredi/temelin/zaverecnazprava-zt-ete.pdf.

či v případě teroristického útoku. Zatím poslední cvičení zaměřené na nácvik řešení mimořádné situace spočívající v teroristickém útoku na elektrárnu se v Temelíně odehrálo v roce 2019. Součástí cvičných manévrů byl také simulovaný útok letadla a ukázka spolupráce členů Armády ČR s policejními složkami při zadržení podezřelých osob.[41] Formy spolupráce jsou pravidelně aktualizovány dle možností a potřeb všech zúčastněných stran.

V tomto posledním cvičení spočíval počátek v příjezdu podezřelého vozidla přes kontrolní místo. Policie tuto skupinu dlouhodobě sleduje, a jednotlivé kroky byly dříve konzultovány s jejími členy. Jiní členové však neznají kontakt, s nímž se chtějí podezřelé osoby setkat. Taktický postup zahrnoval udržení plné kontroly nad setkáním podezřelých osob, které probíhalo uvnitř armádou střeženého perimetru, ale stále mimo elektrárnu. V předem stanovený čas proběhl zásah a zadržení podezřelých osob a jejich odvoz mimo okolí elektrárny.

Specifika tohoto zásahu spočívala především v účasti dvou rot záložníků, což v celkovém součtu činilo více než dvě stě vojáků z Pardubic a Českých Budějovic. V případě zhoršení bezpečností situace by členové roty měli za úkol ochránit okolí elektrárny. Jejich úkolem bylo též střežení nedaleké rozvodné stanice v Kočíně. Výcvik byl určen také pro profesionály z 25. protiletadlového pluku ze Strakonic, kteří si postavili u Temelína dvě kontrolní stanoviště a řadu zátarasů. Jejich členové byli odpovědni za monitorování a případnou ochranu vzdušného prostoru.

Dle plukovníka Holého z ředitelství vojenského velitelství v Pardubicích, představují aktivní zálohy důležitou roli při ochraně objektů. Především se musí naučit dobré a rychlé orientaci v okolním prostoru, a spolehlivé reakci na instrukce a manévry dalších složek. Kromě jednotlivých kroků je nezbytné především nacvičit způsob vzájemné komunikace, aby nedocházelo k prodlevám či k nedorozuměním. Komunikace je důležitá také z důvodu využití speciálních prvků obrany, mezi které lze zařadit kilometr dlouhý žiletkový plot, zařízení pro odpalování raket, či radar pro vyhledávání a zaměřování vzdušných cílů. Armáda má také možnost využívat komunikační systémy pro velení a řízení palby, které by mohl být využitý především při zásahu proti dopravnímu letadlu.

Členové armády se také musí naučit spolupracovat se zaměstnanci Jaderné elektrárny Temelín. Ochrana vnitřních i vnějších prostor v případě ohrožení představuje

[41] SVITÁK, M., MATZNER, J. *Společné cvičení armády, policie a JE Temelín.* [online] Webové stránky Policie ČR, 2019. [cit. 10. 2. 2014] Dostupné z: https://www.policie.cz/clanek/spolecne-cviceni-armady-policie-a-je-temelin.aspx.

pro vládní činitele natolik vysokou prioritu, že mohou vyhlásit stav nouze či výjimečný stav a následně rychle přijímat příslušná opatření. Na vyhlášení nouzového stavu reagují také složky integrovaného záchranného systému, specialisté zásahové jednotky, policisté eskortního oddělení, operační důstojníci, kriminalisté a další pracovníci krizového řízení. Pokud by byl uplatněn nejpřísnější režim, elektrárna by musela být zcela uzavřena a uvnitř by zůstali pouze lidé zajišťující její provoz. Právě komunikace armády jakožto obránce vnějšího prostoru a policejních či bezpečnostních složek strážících vnitřní prostor musí být pravidelně procvičována, aby všichni účastníci získali jasné instrukce, jak si v dané situaci počínat.

Uvedená cvičení, nazvaná Safeguard, se odehrávají v ročním intervalu buď v elektrárně Temelín, nebo Dukovany. Účastní se jich složky IZS, členové Armády ČR, členové bezpečnostní agentury, a zaměstnanci Jaderné elektrárny Temelín. V elektrárně je určen havarijní štáb, jehož úkolem je koordinovat činnost jednotlivých zaměstnanců elektrárny. Právě s jeho členy se musí členové armády naučit komunikovat.

2.5.4 Použití Armády ČR a Vojenské policie při mimořádných událostech v Jaderné elektrárně Dukovany

Armáda ČR také zasahuje u případů, kdy lze předpokládat ohrožení únikem radioaktivity z důvodu poškození chodu jaderné elektrárny. Poslední cvičení se odehrálo v jaderné elektrárně Dukovany, kde pro výrobu elektřiny fungují dva jaderné dvojbloky. Každý blok má svoji reaktorovou budovu. Zařízení na výrobu páry jednoho bloku JE Dukovany tvoří heterogenní tlakovodní energetický reaktor VVER 440, typ V 213 o nominálním tepelném výkonu 1444 MW. Tlaková nádoba reaktoru a primární okruh jsou navrženy pro přetlak 13,729 MPa při teplotě 350°C, přičemž nominální hodnoty přetlaku a teploty na výstupu z reaktoru činí 12,261 MPa a 297,2°C. Zařízení primárního okruhu je umístěno v hermetické ochranné obálce, která zabraňuje úniku radioaktivních látek do okolí při porušení integrity primárního okruhu. Ochranná obálka se skládá ze železobetonových stěn s výstelkou z ocelového plechu, které oddělují všechny hermetické prostory od okolí.[42]

V roce 2017 se odehrálo v Jaderné elektrárně Dukovany cvičení s tématem simulace jaderné havárie, nazvané ZÓNA, jehož účelem bylo prověření ochranných opatření a součinnosti jednotlivých složek Integrovaného záchranného systému Kraje Vysočina a Jihomoravského kraje. Armáda k tomuto cvičení povolala mobilní

[42] *Národní zpráva České republiky k havarijní připravenosti a odezvě*. [online] Státní úřad pro jadernou bezpečnost, 2014. [cit. 10. 3. 2014] Dostupné z: https://www.sujb.cz/fileadmin/sujb/docs/zpravy/narodni_zpravy/Zprava_EPR_final_cz.pdf, s. 75.

monitorovací tým z 31. pluku radiační, chemické a biologické ochrany.[43] Spolu se zaměstnanci Jaderné elektrárny a vybranými složkami IZS prověřovali členové armády především nastavený Národní havarijní plán i funkce havarijního štábu elektrárny.

Základním prvkem zjištění dané situace je monitorování situace kolem elektrárny, k čemuž se využilo monitorovací skupiny elektrárny a také letecké techniky ze základny Praha – Kbely. Její členové poskytly k tomuto účelu vrtulník Mi-17, v němž jsou umístěna veškerá potřebná čidla měření. Tým z Centra výstrahy zbraní hromadného ničení Hostivice - Břve prokázal součinnost monitorováním okolí elektrárny vlastními prostředky. Letecká skupina byla pověřena prováděním několikahodinového monitoringu celého okolního prostředí a zaznamenáváním a vyhodnocováním získaných dat, na jejichž základě byla ve spolupráci se Státním úřadem pro jadernou bezpečnost provedena taková opatření, která by odpovídala nutným opatřením provedeným v případě skutečné havárie. Piloti tímto stylem monitorovali situaci déle než pět hodin v nízké výšce.[44]

Dle současných zákonů mají útvary Armády ČR také povinnost pracovat v součinnosti s rozhodnutím hejtmana kraje, který rozhoduje o využití sil a prostředků prostřednictvím OPIS MV-GŘ HZS ČR. Zejména jsou pověřené složky Armády ČR povinny na základě požadavků plnit úkoly, které obsahuje toto rozhodnutí, případně mohou obdržet nařízení vyplývající z Dohody o plánované pomoci, která je uzavřena mezi Ministerstvem vnitra v pozici Generálního ředitelství HZS ČR a Ministerstvem obrany jakožto generálním štábem Armády ČR. Úkolem Armády ČR je taktéž zřízení dekontaminačních míst a provádění dekontaminace osob a vozidel, dále vyčlenění sil a prostředků ve prospěch Policie ČR na zabezpečení regulace a střežení majetku, a pomoc s evakuací osob, případně ušlechtilých hospodářských zvířat, a s další humanitární pomocí.[45]

[43] VOSKA, M. *Armáda se zapojila do cvičení ZÓNA 2017 u elektrárny Dukovany*. [online]. Webové stránky Armády ČR, 2018. [cit. 10. 3. 2014] Dostupné z: http://www.acr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/armada-se-zapojila-do-cviceni-zona-2017-u-elektrarny-dukovany-133460/.
[44] VOSKA, M. *Armáda se zapojila do cvičení ZÓNA 2017 u elektrárny Dukovany*. [online] Armáda ČR, 2018. [cit. 10. 3. 2014] Dostupné z: http://www.acr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/armada-se-zapojila-do-cviceni-zona-2017-u-elektrarny-dukovany-133460/.
[45] *Národní zpráva České republiky k havarijní připravenosti a odezvě*. [online] Státní úřad pro jadernou bezpečnost, 2014. [cit. 10. 3. 2014] Dostupné z: https://www.sujb.cz/fileadmin/sujb/docs/zpravy/narodni_zpravy/Zprava_EPR_final_cz.pdf, s. 48.

3 Integrovaný záchranný systém

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému (dále jen IZS) a o změně některých zákonů v platném znění vymezuje nové základní pojmy a zejména stanoví složky integrovaného záchranného systému a jejich působnost, stanoví působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů samosprávy, práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na mimořádné události, při záchranných a likvidačních pracích a při ochraně obyvatelstva před a po dobu vyhlášení krizových stavů. Mezi tyto stavy se počítá stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu či válečný stav.[46]

IZS se použije v přípravě na mimořádné události a při potřebě provádět současně záchranné a likvidační práce dvěma a více složkami IZS. V současné době je IZS vymezený, otevřený systém koordinace a spolupráce. Jeho pevné struktury jsou tvořeny především stávajícími institucionálními částmi jeho základních složek, přičemž nosnou strukturu tvoří Hasičský záchranný sbor ČR. Dále mezi základní složky patří jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany (dále jen HZS), poskytovatelé zdravotnické záchranné služby (dále jen PZZS) a Policie České republiky (dále jen PČR). IZS se skládá také z ostatních složek.[47]

3.1 Základní složky

Následující podkapitola je zaměřena na výčet základních složek Integrovaného záchranného systému.

3.1.1 Hasičský záchranný sbor České republiky

Hasičský záchranný sbor ČR je hlavním koordinátorem a páteří Integrovaného záchranného systému. V rámci praktického zásahu toto opatření znamená, že příslušník Hasičského záchranného sboru ČR velí všem zúčastněným složkám, které na místě zasahují. Příslušník HZS řídí nejen součinnost složek, ale též koordinuje záchranné a likvidační práce. Operační a informační středisko IZS taktéž spadá pod přímou správu HZS ČR, tudíž jeho členové jsou prvními, kteří jsou povoláni a kteří nasazují potřebné síly a prostředky jednotlivých složek IZS v konkrétních lokalitách.

[46] VILÁŠEK, J., FIALA, M., VONDRÁŠEK, D. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Praha: Karolinum, 2014, s. 11.
[47] VILÁŠEK, J., FIALA, M., VONDRÁŠEK, D. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Praha: Karolinum, 2014, s. 12-16.

Na strategické úrovni je pak integrovaný záchranný systém koordinován krizovými orgány krajů a Ministerstva vnitra.[48]

Generální ředitelství představuje nejvyšší post v rámci HZS ČR. Jeho představitel, generální ředitel, tvoří organizační součást Ministerstva vnitra. Součástí struktury HZS ČR je též 14 hasičských záchranných sborů krajů, Střední odborná škola požární a dále vzdělávací, technická, a jiná účelová zařízení.[49]

V rámci generálního ředitelství působí pracoviště komunikace, které vytváří strategii jednotné komunikace, vystupování a prezentace Hasičského záchranného sboru České republiky. Pro zajištění jednotné komunikace působí v komunikačním procesu tisková mluvčí. Od 1. března 2017 mají hasiči svojí historicky první ombudsmanku. Obracet se na ní mohou všichni příslušníci a zaměstnanci Hasičského záchranného sboru ČR. Oddělení kontroly a stížností je organizačním článkem ředitelství v přímé působnosti generálního ředitele, kterému je vedoucí oddělení kontroly přímo podřízen. Pracoviště kontroly a stížností je organizačním článkem generálního ředitelství v přímé působnosti generálního ředitele, kterému je vedoucí pracoviště kontroly a stížností přímo podřízen. Pod HZS ČR spadá též Hasičský útvar ochrany Pražského hradu.[50]

Součástí GŘ je též Sekce pro prevenci a civilní nouzovou připravenost Generálního ředitelství HZS ČR, pod níž spadá Odbor prevence, Odbor ochrany obyvatelstva a krizového řízení a Odbor civilní nouzové připravenosti a strategií. Patří sem též Institut ochrany obyvatelstva, jehož členové se pravidelně účastní mezinárodního cvičení mobilních skupin. V rámci Institutu mimo jiné působí pět chemických laboratoří HZS ČR, které jsou součástí Radiační monitorovací sítě. Příkladem takového cvičení může být cvičení s mezinárodní účastí v Rakousku, zaměřené na tématiku CBRNe (Chemical, Biological, Radiological, Nuclear and explosives).[51]

Pod HZS lze nalézt též Sekci integrovaného záchranného systému a operačního řízení Generálního ředitelství HZS ČR, v níž působí Náměstek generálního ředitele pro IZS a operační řízení. Pod jeho správou se nalézá Odbor integrovaného záchranného systému a výkonu služby, Odbor operačního řízení, Odbor komunikačních

[48] ŠPAČEK, F. *Integrovaný záchranný systém.* [online]. Webové stránky Hasičského záchranného sboru, 2009. [cit. 20. 3. 2020] Dostupné z: https://www.hzscr.cz/clanek/integrovany-zachranny-system.aspx.
[49] *Webové stránky Hasičského záchranného sboru*. [online] 2019. [cit. 20. 3. 2020] Dostupné z: www.hzscr.cz.
[50] *Webové stránky Hasičského záchranného sboru*. [online] 2019. [cit. 20. 3. 2020] Dostupné z: www.hzscr.cz.
[51] *Webové stránky Hasičského záchranného sboru.* [online] 2019. [cit. 20. 3. 2020] Dostupné z: www.hzscr.cz.

a informačních systémů, a Technický ústav požární ochrany. Důležitá je též Sekce ekonomiky, které se strukturálně nachází na úrovni Sekce IZS a OŘ. Pod HZS ČR je zařazena též Sekce řízení lidských zdrojů, která zajišťuje školení a spravuje výcviková zařízení.[52]

3.1.2 Jednotky požární ochrany zařazené do plošného krytí kraje jednotkami požární ochrany

Systémy jednotek požární ochrany slouží především k ochraně majetku občana, právnické nebo podnikající fyzické osoby před požáry, resp. jinými mimořádnými událostmi. Pomáhá také zabezpečit obyvatele postižených obcí v případě nutnosti záchrany životů a majetku tak, aby pomoc nebyla limitována vlastní momentální solventností nebo dobrovolnou ochotou toho, kdo může pomoc poskytnout.[53]

Původně byl systém jednotek PO vybudován pro hašení požárů. S technickým rozvojem společnosti ovšem vyvstala potřeba zasahovat nejen u požárů, ale i u dalších událostí - dopravních nehod, havárií s únikem nebezpečných látek a ropných látek, živelních pohrom, apod. V tomto trendu se systém profiluje i nyní. Svým účelem je tedy systém jednotek PO vybudován jako represivní nástroj proti vzniklým požárům, živelním pohromám a jiným mimořádným událostem. Jednotky PO mají za úkol provést likvidaci požáru, ovšem nemají za úkol učinit veškerá opatření vedoucí k likvidaci živelních pohrom a jiných mimořádných událostí, ale pouze opatření nutná k odstranění bezprostřední hrozby ohrožení života, zdraví, majetku a životního prostředí.[54]

Při tvorbě systému jednotek PO se vychází ze dvou základních hledisek: organizace systému jednotek PO (druhy jednotek PO, jejich vzájemné vazby, dislokace, vybavení), zásahové činnosti jednotek PO.

Obě hlediska se navzájem podmiňují. Pokud by organizace jednotek PO nezohledňovala míru rizik vzniku požárů a jiných mimořádných událostí v kontextu se zásahovou činností jednotek PO, nemohly by tyto jednotky provést účinný zásah.

Základní princip organizace systému jednotek PO spočívá v tom, že každému katastrálnímu území obce je, dle stupně jeho nebezpečí, předurčeno odpovídající zajištění jednotkami PO, které garantuje: dobu dojezdu jednotek PO, danou operační hodnotou jednotek PO dle jejich druhu, množství sil a prostředků jednotek PO (počet

[52] *Webové stránky Hasičského záchranného sboru.* [online] 2019. [cit. 20. 3. 2020] Dostupné z: www.hzscr.cz.
[53] *Jednotky PO*. [online] Webové stránky HZS ČR, 2020. [cit. 20. 3. 2020] Dostupné z: https://www.hzscr.cz/clanek/jednotky-po-961839.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D.
[54] *Jednotky PO*. [online] Webové stránky HZS ČR, 2020. [cit. 20. 3. 2020] Dostupné z: https://www.hzscr.cz/clanek/jednotky-po-961839.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D.

jednotek PO a jejich vybavení, počet hasičů, které se do určeného časového okamžiku dostaví na místo zásahu.

3.1.3 Poskytovatelé zdravotnické záchranné služby

Týmy ZZS při plnění záchranných akcí aktuálně vykonávají souběžně několik činností. Jejími členy se stávají důkladně vyškolení či vystudovaní profesionálové, kteří jsou schopni nejen převézt nemocného či zraněného do nemocničního zařízení, ale též poskytnout první pomoc ihned po příjezdu na místo. Poskytování první pomoci dále pokračuje až do příjezdu do zdravotního střediska, čímž se výrazně zvyšuje šance na záchranu pacienta. Špičkové technické vybavení moderních vozidel rychlé lékařské pomoci usnadňuje diagnostiku a následné provádění nezbytných lékařských úkonů během jízdy, lze je označit za mobilní stanici záchranné služby, kde může být provedena naprostá většina nezbytných zákroků. Zasahující lékař může být v případě závažné události doprovázen také psychologem, který se specializuje na zvládání krizových situací po psychické stránce. Především však musí být každý záchranář dostatečně vyškolen.[55]

Dle závažnosti nehody jsou do terénu vysílány tyto možné týmy:

- První typ je nazýván RLP neboli rychlá lékařská pomoc. Součástí týmu je v takovém případě lékař, záchranář, a řidič, který taktéž plní funkci záchranáře;
- Druhým typem je RZP neboli rychlá zdravotnická pomoc, jejíž členové pracují ve složení záchranář, a řidič v pozici záchranáře;
- Třetím typem týmu záchranné služby je RV neboli Rendez Vous. V takovém případě je tým sestaven z lékaře a řidiče záchranáře. Nejčastěji tento tým spolupracuje s týmem RZP;
- Posledním, čtvrtým typem je LZS, letecká záchranná služba. Tento tým je tvořen lékařem, záchranářem a pilotem (ZZS HMP, 2018).

Systém ZZS je tvořen ředitelstvím, které plní funkci ústředního a koordinačního pracoviště. Podřízenými pracovišti jsou zdravotnické operační středisko, výjezdová stanoviště a výjezdové skupiny, pracoviště krizové připravenosti a vzdělávací a výcvikové středisko, jejichž pravomoci jsou vymezeny zákonem 374/2011 Sb. ZZS je v České republice rozdělena do 14 územních středisek s právní subjektivitou,

[55] VILÁŠEK, J., FIALA, M., VONDRÁŠEK, D. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Praha: Karolinum, 2014, s. 73-79.

což odpovídá územnímu rozdělení 13 krajů a Hlavního města Prahy. Každý kraj i Praha mají své výjezdové skupiny a operační střediska, kterými jsou tyto skupiny řízeny.[56]

ZZS patří mezi organizace, zřizované a částečně i financované krajskými úřady, které je pověřují odpovědností za poskytování před nemocniční neodkladné péče na území daného kraje. Skupiny pracují v úzké spolupráci s nemocnicemi, členové výjezdových skupin však nejsou zaměstnanci nemocnice. Z právního pohledu tvoří záchranné služby jednotlivých krajů samostatné příspěvkové organizace, jejich organizace a vedení tedy spadá výlučně pod krajské zastupitele. Pro zajištění kvalitnější vzájemné spolupráce mezi jednotlivými krajským ZZS vznikla zastřešující Asociace zdravotnických záchranných služeb, účast v této organizaci je však dobrovolná a její členové nemají legislativně zakotvené pravomoci. Zajištění jednotného metodického vedení všech ZZS spadá mezi povinnosti Ministerstva zdravotnictví, legislativní oporu poskytuje zejména Zákon o zdravotnické záchranné službě, který vstoupil v platnost počátkem roku 2012, a další navazující právní normy.[57]

V každém kraji musí být zřízena krajská záchranná služba, provozující jedno krajské zdravotnické operační středisko. V tomto středisku je zajišťován příjem a vyhodnocování volání na tísňovou linku, následované operačním řízením výjezdových skupin. Základní prvek systému je tvořen výjezdovými základnami, které jsou rozmístěny v dobré dopravní dostupnosti po celém území kraje. Doba dojezdu ZZS do jakéhokoliv místa na území kraje nesmí přesáhnout 20 minut jízdy. Vlastní poskytování před nemocniční neodkladné péče zajišťují výjezdové skupiny, sestavené buď jako Rychlá lékařská pomoc, kde je vedoucím týmu lékař, nebo jako Rychlá zdravotnická pomoc, kdy je vedoucím týmu zdravotnický záchranář. V současné době je již většina událostí řešena týmy RZP, zatímco týmy RLP jsou vysílány jen k nejzávažnějším událostem.[58]

3.1.4 Policie České republiky

Pokud hovoříme o Policii ČR, máme na mysli *„ozbrojený bezpečnostní sbor zřízený zákonem České národní rady ze dne 21. června 1991.“*[59] Jde o orgán ustavený pro službu české veřejnosti. Úkolem Policie ČR je ochraňovat bezpečnost občanů

[56] VILÁŠEK, J., FIALA, M., VONDRÁŠEK, D. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Praha: Karolinum, 2014, s. 75.
[57] FRANĚK, O. *Záchranná služba*. [online] Webové stránky Záchranné služby ČR, 2018. [cit. 20. 3. 2020] Dostupné z: www.zachrannasluzba.cz.
[58] FRANĚK, O. *Záchranná služba*. [online] Webové stránky Záchranné služby ČR, 2018. [cit. 20. 3. 2020] Dostupné z: www.zachrannasluzba.cz.
[59] *Policie České republiky: Police of the Czech Republic*. 2. vydání. Praha: Policejní prezidium České republiky, 2017, s. 8.

i jejich majetku, střežit veřejný pořádek, zabraňovat páchání trestných činů a zároveň prevence kriminality. Vedle toho je Policie ČR zodpovědná za plnění úkolů vyvstávajících z trestního řádu, zajišťuje maximální naplňování úkonů na úseku vnitřního pořádku i bezpečnosti. Podléhá zákonům jak České republiky, tak zákonům Evropské unie a veškerým mezinárodním úmluvám tvořícím nedílnou součást našeho právního řádu.[60]

Policie ČR svojí působností spadá pod Ministerstvo vnitra. Veškerou její činnost organizuje policejní prezidium, jemuž předsedá policejní prezident, který souběžně s tím plně odpovídá za chod Policie ČR ministru vnitra. Pod mandát policejního prezidia spadají jak útvary s celostátní působností, tak krajská policejní ředitelství. Policejní prezident má pravomoc navrhnout vznik nového útvaru s celostátní působností a tento návrh předložit ministru vnitra, který může takový útvar po schválení založit. Oproti tomu vznik krajských policejních ředitelství pramení ze zákona. Úkolem policejního prezidia je především určovat cíle budoucího rozvoje Policie ČR, plánovat koncepci Policie ČR a nejinak i stanovovat jednotlivým službám jejich úkoly. Co se struktury týče, v přímé linii pod policejním prezidiem nalezneme funkci prvního náměstka policejního prezidenta, náměstka policejního prezidenta pro Službu kriminální policie a vyšetřování (SKPV), náměstka policejního prezidenta pro ekonomiku, kancelář policejního prezidenta, ředitelství pro podporu výkonu služby a nakonec jednotlivá Krajská ředitelství policie (např. Krajské ředitelství policie hl. m. Prahy, Středočeského kraje, Jihočeského kraje a dalších – dle počtu krajů coby územních jednotek, na které je Česká republika dělena).[61]

Vedle 14 Krajských ředitelství existuje celkem 13 útvarů s působností po celém území České republiky. Patří mezi ně: Kriminalistický ústav Praha, Ochranná služba Policie ČR, Útvar pro ochranu prezidenta ČR, Pyrotechnická služba, Letecká služba, Ředitelství služby cizinecké policie, Národní protidrogová centrála SKPV, Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu SKPV, Útvar speciálních činností SKPV, Útvar zvláštních činností SKPV, Útvar rychlého nasazení, Národní centrála proti organizovanému zločinu SKPV a nakonec Útvar policejního vzdělávání a služební přípravy.[62]

[60] *Policie České republiky: Police of the Czech Republic.* 2. vydání. Praha: Policejní prezidium České republiky, 2017, s. 9.
[61] *Policie České republiky: Police of the Czech Republic*. 2. vydání. Praha: Policejní prezidium České republiky, 2017, s. 10.
[62] *Policie České republiky: Police of the Czech Republic*. 2. vydání. Praha: Policejní prezidium České republiky, 2017, s. 8.

Na stejnou úroveň k výše jmenovaným útvarům s působností po celé ČR správně náleží ještě čtyři další subjekty, a to Ředitelství služby pořádkové policie, Ředitelství služby dopravní policie, Ředitelství služby pro zbraně a bezpečnostní materiál a Úřad služby kriminální policie a vyšetřování.[63]

Co se hodnostních označení příslušníků Policie ČR týče, spadají do těchto kategorií (řazeno od nejnižší hodnosti po nejvyšší): rotný, strážmistr, nadstrážmistr, podpraporčík, praporčík, nadpraporčík, podporučík, poručík, nadporučík, kapitán, major, podplukovník, plukovník, brigádní generál, generálmajor a generálporučík.[64]

Činnost Policie ČR podléhá Etickému kodexu Policie ČR, který mimo jiné stanovuje její cíle. Jimi jsou: ochrana veřejné bezpečnosti a veřejného pořádku, kontrola dodržování zákonů ČR ve společnosti, ochrana práv a svobod obyvatel, potírání a preventivní působení proti kriminální a jiné protiprávní činnosti, úsilí o stabilní podporu ze strany veřejnosti a o její důvěru. Policie ČR na základě svého kodexu vyznává pět hodnot – profesionalitu, nestrannost, bezúhonnost, ohleduplnost a odpovědnost. Mezi závazky vyplývající se stanoveného kodexu pak mimo jiné patři důstojné, slušné a důvěryhodné vystupování před veřejností, respektování důstojnosti všech lidí, zachovávat mlčenlivost o informacích nabytých během výkonu služby, nedostávat se do střetu zájmů, odmítat úplatky a jakékoliv pokusy o korupční jednání, využívat donucovacích prostředků výhradně v mezích stanovených zákonem, respektovat kulturní a další odlišnosti osob z menšinových skupin a mnohé další.[65]

3.2 Ostatní složky

Další podkapitola je věnována výčtu části ostatních složek Integrovaného záchranného systému.

3.2.1 Vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil

O využití Armády ČR je pojednáváno v dalších kapitolách. Kromě členů armády patří mezi ozbrojené síly také Vojenská kancelář prezidenta republiky a Hradní stráž. Úkolem Hradní stráže při vzniku mimořádné události je především podpora základních složek armády formou dodání sil, materiálu, specialistů a potřebné techniky, zajištění

[63] *Policie České republiky: Police of the Czech Republic*. 2. vydání. Praha: Policejní prezidium České republiky, 2017, s. 11.
[64] *Policie České republiky: Police of the Czech Republic*. 2. vydání. Praha: Policejní prezidium České republiky, 2017, s. 14.
[65] *Policie České republiky: Police of the Czech Republic*. 2. vydání. Praha: Policejní prezidium České republiky, 2017, s. 12.

logistického zabezpečení a ochrany veřejného pořádku. Pokud jsou přivolány z důvodu podpory IZS České republiky, mohou být pověřeny pomocí záchranným a zdravotnickým složkám státu v procesu likvidace a omezení následků průmyslových a ekologických havárií, řešení následků živelných pohrom. Vojáci také posilují Policii ČR při významných akcích na území České republiky.[66]

3.2.2 Obecní policie

Obecní policie je orgánem obce, a mezi její hlavní úkoly patří zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku v rámci působnosti obce. Rozlišují se obecní policie, které jsou zřizovány obcemi, a městské policie, které jsou zřizovány městysi a městy. Z hlediska zákona není obec povinna obecní policii zřídit, a představitelé obce mají taktéž možnost zřízenou policejní složku kdykoliv zrušit formou obecně závazné vyhlášky obce. Obecní policie je řízena starostou, pokud obecní zastupitelstvo nepověří řízením obecní policie jiného člena zastupitelstva. Na návrh zmíněných osob zastupitelstvo obce může pověřit plněním některých úkolů při řízení obecní policie určeného strážníka, který splňuje podmínky stanovené zákonem o obecní policii. [67]

3.2.3 Orgány ochrany veřejného zdraví

Do skupiny orgánů, pověřených ochranou veřejného zdraví, spadá především Ministerstvo zdravotnictví, krajské hygienické stanice, Ministerstvo obrany a vnitra, Ministerstvo dopravy, Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo životního prostředí a krajské úřady. Rozsah činnosti upravuje především zákon č. 258/2000 Sb., pojednávající o ochraně veřejného zdraví. V něm je ochranou veřejného zdraví míněn „*souhrn činností a opatření k vytváření a ochraně zdravých životních a pracovních podmínek a zabránění šíření infekčních a hromadně se vyskytujících onemocnění, ohrožení zdraví v souvislosti s vykonávanou prací, vzniku nemocí souvisejících s prací a jiných významných poruch zdraví a dozoru nad jejich zachováním*.“[68]

3.2.4 Havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby

Mezi další orgány, připravené pomoci v případě vzniku mimořádné události, patří zejména poskytovatelé plynárenských, vodních a elektrikářských služeb, dále Česká pošta, Báňská záchranná služba, Horská služba, či Letecká

[66] SMETANA, M., KRATOCHVÍLOVÁ, D. *Integrovaný záchranný systém a jeho složky.* Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Zdravotně sociální fakulta, 2007, s. 54-71
[67] VETEŠNÍK, P.,CHAUER, I., ZÍDKA, A. *Obecní policie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 25-40.
[68] VILÁŠEK, J., FIALA, M., VONDRÁŠEK, D. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století.* Praha: Karolinum, 2014, s. 143.

záchranná služba. Mezi základní činnosti patří zajištění havarijních, pohotovostních, odborných a jiných služeb, dále poskytování odborné pomoci, spočívající například v odstraňování vodovodního kanalizačního řádu, poruch nebo havárií plynových rozvodů, odvozu odpadu, či v zajištění komunálních služeb. Dále mohou poskytované služby spočívat v zajištění plynulosti dopravy, například formou odtahu vozidel a údržby komunikací, dále zajištění služeb v chemickém průmyslu, hornictví, telefonické poradenství a další. Všechny tyto služby na základě dohody o věcné pomoci poskytují věcnou pomoci při mimořádné události a při provádění ZP a LP.[69]

3.2.5 Zařízení civilní ochrany

Zařízením civilní ochrany (dále jen CO) jsou myšleny organizované a odborně proškolené skupiny osob, které v součinnosti s jednotkami požární ochrany mohou na jednotlivých úrovních veřejné správy zabezpečovat opatření spojené se záchranou životů, zdraví a majetku a plnit úkoly záchranných a likvidačních prací. Jejich využití představuje pro obec jednu z možností, jak povolat na pomoc potřebné odborníky z řady právnických osob a podnikajících fyzických osob. Zařízení CO mohou zřídit obecní úřady obce s rozšířenou působností, samotné obce, ale také právnické osoby a podnikající fyzické osoby.[70] Zařízení CO mohou být využity k zajištění evakuace, nouzového přežití, zásobování vodou, první pomoci, vyprošťování osob, zjišťování a označování nebezpečných oblastí, dekontaminace terénu, osob, oděvů a věcných prostředků, k zajištění či dopravě do úkrytu občanů a výdeje prostředků individuální ochrany.

3.2.6 Neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím

Další organizace, které mohou pomoci s řešením mimořádných situací a s poskytnutím pomoci při záchraně životů, zdraví či majetku, jsou Český červený kříž, Svaz záchranných brigád kynologů ČR, Svaz civilní obrany ČR, Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska a další organizace. Jejich úloha spočívá především v podpůrné pomoci, či v poskytování vlastní prostor, vybavení či materiálu v případě nadměrné spotřeby těchto věcí mezi členy IZS.

---

[69] VILÁŠEK, J., FIALA, M., VONDRÁŠEK, D. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století.* Praha: Karolinum, 2014, s. 135-137.

[70] *Hasičský záchranný sbor Libereckého kraje.* [online]. 2019. [cit. 20. 3. 2020] Dostupné z: http://www.hzslk.cz/149-zarizeni-civilni-ochrany.html.

4 Krizová situace a mimořádná událost

Následující kapitola je zaměřena na popis a shrnutí základních informací o mimořádných událostech a krizových situacích v ČR.

4.1 Mimořádná událost

Za mimořádnou událost (dále jen MU) je považován takový typ událostí, který je neočekávaný a určitým způsobem ohrožující. Charakteristickým rysem je „*nezbytnost přivolání jedné nebo více složek IZS, neboť laická pomoc nedokáže či ze zákona nemůže danou událost vyřešit vlastními silami. V rámci vymezení činnosti IZS je pro akci typické, že zpočátku je na místě MU nedostatek sil a prostředků, které však budou v průběhu události přibývat*.“[71] Jednotliví členové IZS musí již od počátku věnovat zvýšenou pozornost organizaci řízení zásahu a reagovat na činnost ostatních složek. Pro úspěšný výsledek, tedy pro co největší počet zachráněných osob, je stěžejní první půlhodina až hodina záchranné činnosti. Při zásahu je též nezbytné počítat s pozorností sdělovacích prostředků a veřejnosti, zejména příbuzných a blízkých zasažených osob, které mohou celý zásah komplikovat.

Při každé MU, která má za následek větší počet zraněných osob, je nezbytné zahrnout do péče také jejich příbuzné a pozůstalé. Zejména v případě smrtelných zranění je vhodné zřídit asistenční centrum pomoci, které pomůže příbuzným obětí překlenout čas nezbytný k identifikaci zesnulých a zraněných, případně čas, po který jsou jejich příbuzní nezvěstní. Součástí centra se stává koordinátor psychosociální pomoci, případně policejní psycholog, který spolupracuje s úsekem ochrany obyvatelstva HZS kraje a dotčenými složkami IZS. Asistenční centrum pomoci „*zpravidla není zřizováno na místě zásahu, avšak funguje v nepřetržitém provozu 24 hodin denně. Pracovníci centra kromě již zmíněné pomoci také poskytují aktualizované informace, překladatelské služby, ochranu před médii, a další podpůrné činnosti pro osoby zasažené mimořádnou událostí a jejich rodinné příslušníky*.“[72] V rámci centra by mělo spolupracovat vícero zaměstnanců, kteří si udržují kontakt s pověřenými pracovníky jednotlivých složek IZS.

Při vzniku mimořádné události musí spolupracovat všechny orgány státní správy a územní samosprávy, napříč vertikálními strukturami i napříč jednotlivými resorty,

[71] *Dokument Generálního ředitelství HZS ČR*. [online] 2016, s. 9. [cit. 20. 3. 2020] Dostupné z: www.hzscr.cz/dokumenty.
[72] *Dokument Generálního ředitelství HZS ČR.* [online] 2016, s. 12. [cit. 20. 3. 2020] Dostupné z: www.hzscr.cz/dokumenty.

do té míry, aby byly schopny učinit příslušná opatření vedoucí k eliminaci, či alespoň ke zmírnění následků působících negativních jevů. Především by měly být zahájeny záchranné práce, které mohou významně omezit či odvrátit bezprostřední působení rizik vzniklých mimořádnou událostí. Jsou soustředěny na záchranu lidských životů, zdraví, majetku nebo životního prostředí. Dále jsou zahájeny likvidační práce, které mají vést k odstranění následků působících na osoby, zvířata, věci a životní prostředí.[73] V praxi se záchranné práce projevovaly usilováním o vyproštění osob či živých zvířat z ohrožujících prostředí či likvidace nestabilních či nepoužitelných budov.

4.2 Krizová situace

Následující podkapitola se soustředí na základní informace o krizových situacích a krizových stavech.

4.2.1 Vymezení krizové situace

V případě, že země je vystavena specifickým formám nebezpečí, musí na toto nebezpečí, neboli krizovou situaci, vláda daného státu adekvátně reagovat. Za krizovou situaci je považována mimořádná událost podle zákona o integrovaném záchranném systému, narušení kritické infrastruktury nebo jiné nebezpečí, při nichž je vyhlášen stav nebezpečí, nouzový stav nebo stav ohrožení státu. Dále je při nich bezprostředně ohrožena svrchovanost a územní celistvost státu, jeho demokratické základy, chod hospodářství, systém státní správy a samosprávy, zdraví a život velkého počtu osob, a další aspekty běžného života občanů.

V případě výskytu krizové situace je svolán krizový management, jehož cílem je „*minimalizování, případné zamezení možnosti vniku krize, nebo pokud krize již nastane redukovat rozsah škod a minimalizovat dobu trvání krize*.“[74] Krizový management lze tedy pokládat za formu managementu, která se využívá pro předcházení krizím nebo pro jejich následné řešení. Především je nezbytné adekvátně reagovat na jednotlivé fáze, pro které jsou charakteristické různé příznaky. Názvy a počet fází vývoje krizových situací se u různých autorů odlišují. Někteří autoři zmiňují čtyři stadia, jiní zas pět stadií. Ve většině prací jsou uváděna následující stadia krizové situace:

[73] SADÍLEK, Z., PÁLKOVÁ, B., KALAMÁR, Š. *Krizové řízení a Integrovaný záchranný systém*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2019, s. 44-51

[74] ANTUŠÁK, E. *Krizová komunikace. In: Krizový management: hrozby - krize – příležitosti*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009, s. 289-346.

- stadium symptomů;
- akutní stadium;
- chronické stadium;
- stadium vyřešení krize.

Krizová situace vždy následuje po stavu, který je považován za normální. Během tohoto stavu by se měla společnost připravovat na krizové situace pomocí plánování, přípravy a prevence možného vzniku krizových situací.[75] Za signál propuknutí krizové situace lze považovat souběžné propuknutí symptomů spojených s nárůstem nestability systému různé rychlosti a intenzity, které však mohou být v počátcích snadno přehlédnuty nebo naopak s předstihem analyzovány. Pokud dojde k včasnému postřehnutí počátečních symptomů, je možnost se na krizi dostatečně připravit, eventuálně zastavit průběh působení symptomů a krizi odvrátit.

4.2.2 Specifikace typů krizových situací

Mezi krizové situace se řadí především různé druhy přírodních katastrof, například živelné pohromy, mezi které patří dlouhotrvající sucha, dlouhodobá inverzní situace, povodně velkého rozsahu, či jiné živelní pohromy velkého rozsahu (např. rozsáhlé lesní požáry, sněhová kalamita, vichřice, sesuvy, zemětřesení apod.), Dále se za krizovou situaci považují hromadné nákazy, zejména epidemie - hromadné nákazy osob, epifytie - hromadné nákazy polních kultur, nebo epizootie - hromadné nákazy zvířat.[76]

Krizové situace však často bývají způsobeny samotným působením člověka, nazývají se tedy antropogenní**.** Mezi tento typ krizových situací spadají především *Provozní havárie a havárie spojené s infrastrukturou*, zejména radiační havárie velkého rozsahu, havárie velkého rozsahu způsobená vybranými nebezpečnými látkami a chemickými přípravky, jiné technické a technologické havárie velkého rozsahu, či havárie vodních zařízení různého rozsahu způsobující například povodně či znečištění vodních zdrojů. Lidským působením může dojít také k Vnitrostátní společenské, sociální a ekonomické krizi, která se projeví narušením finančního a devizového hospodářství státu ve velkém rozsahu, narušením dodávek ropy a ropných produktů velkého rozsahu, narušením dodávek elektrické energie, plynu nebo tepelné energie

[75] ROUDNÝ, R. Fenomén krize In: ROUDNÝ, R. a LINHART, P. *Krizový management I: ochrana obyvatelstva, mimořádné události.* Pardubice: Univerzita Pardubice, 2004, s. 7-27.
[76] HORÁK, R., DANIELOVÁ, L., KYSELÁK J., NOVÁK, L. *Průvodce krizovým plánováním pro veřejnou správu.* Praha: Linde Praha, 2011, s. 10-19.

velkého rozsahu, narušením dodávek potravin či pitné velkého rozsahu, či narušení dodávek léčiv a zdravotnického materiálu velkého rozsahu. Vlivem společenské či politické nestability dochází také k narušení běžného provozu veřejné infrastruktury a poskytovaných služeb, k nárůstu imigrace i emigrace, závažným narušením veřejného pořádku či ohrožení života, zdraví a majetku a dalším protiprávním a protispolečenským činnostem.[77]

4.2.3 Postup řešení krizových situací

Při vzniku krizových situací je od vlády očekáváno přijetí specifických kroků vedoucích k řešení nastalé situace. Reakcí vlády či pověřených osob může být vyhlášení některého z následujících stavů:

Tabulka 1: Stupně krizových stavů

Stav nebezpečí	Hejtman (primátor hl. m. Prahy)	Ohrožení života, zdraví, majetku, životního prostředí, pokud nedosahuje intenzita ohrožení značného rozsahu a není možné odvrátit ohrožení běžnou činnosti správních úřadů, orgánů krajů a obcí, IZS nebo subjektu kritické infrastruktury	Celý kraj nebo jeho část	Nejdéle 30 dnů; prodloužení je přípustné jen se souhlasem vlády
Nouzový stav	Vláda (při nebezpečí z prodlení předseda vlády)	V případě živelních pohrom, ekologických nebo průmyslových havárií, nehod nebo jiného nebezpečí, které ve značném rozsahu ohrožují životy, zdraví nebo majetkové hodnoty anebo vnitřní pořádek a bezpečnost	Celý stát nebo jeho část	Nejdéle 30 dnů; prodloužení je přípustné po předchozím souhlasu Poslanecké sněmovny
Stav ohrožení státu	Parlament na návrh vlády	Je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost státu nebo územní celistvost státu anebo jeho demokratické základy	Celý stát nebo jeho část	Bez omezení
Válečný stav	Parlament	Je-li ČR napadena nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení	Celý stát	Bez omezení

[77] MARTÍNEK, B. *Ochrana člověka za mimořádných událostí: příručka pro učitele základních a středních škol*. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2003, s. 9.

Zdroj**:** HZSČR, 2019

Dle potřeby může být k řešení krizových stavů povolána také Armáda ČR. Jedná se především o odstranění fyzických následků přírodních katastrof, o ochranu majetku občanů či státu, o pomoc při likvidaci následků katastrof poškozujících životní prostředí či o pomoc při léčbě obětí epidemií a při zkoumání jejich původu. Jednotlivé armádní oddíly disponují potřebným materiálem i vybavením, stejně jako odborným personálním zabezpečením, a při řešení náhlých krizových situací jsou schopny rychle a efektivně zabránit hlubším následkům krizových situací. Jejich povolání však vyžaduje souhlas pověřených vládních činitelů a především ministerstva obrany jako nejvyššího velitelství.

5 Zhodnocení zásahu Armády ČR ve Vrběticích 2014

Exploze munice a výbušnin v armádním skladu nemile překvapila nejen obyvatele přilehlých obcí, ale také představitele policejních a armádních složek. Skutečnost nevyjasněných vlastnických vztahů a povinnost i dozoru nad uskladněným materiálem byly předávány mezi jednotlivými orgány, přičemž bylo velmi nesnadné vymezit odpovědné osoby. Následující kapitola stručně shrnuje okolnosti událostí spojených s explozí a následný postup vyšetřovacích a policejních složek, a především postupu Armády ČR podle materiálů dostupných na webových stránkách Policie ČR, Armády ČR a internetového zpravodajství.

5.1 Situace v muničním skladě před explozí

Areál muničního skladu se nachází v sousedství bývalých Vlárských strojíren, které dříve tvořily součást areálu. Nachází se mezi obcemi Vrbětice, Bohuslavice nad Vláří, Haluzice a Lipová. Dotčená budova byla předána v roce 2011 této společnosti jako prázdný objekt, a to bez uskladněné munice. Areál má délku cca 10 km. Nachází se zde přes 50 objektů, přičemž ve 27 z nich je uložena munice o hmotnosti více než 1000 tun zalaborované výbušniny. Celkově se ve skladech nachází skoro 7000 tun materiálu, převážně v majetku soukromých firem, s nimiž má VTU uzavřenu nájemní smlouvu. Současným provozovatelem areálu je Vojenský technický ústav, s. p. Střežení areálu zabezpečovala v minulosti cca do roku 2006 Armáda ČR. Střežení bylo zabezpečeno strážním okruhem, který byl vytvořen kolem areálu, tedy dvojitým oplocením s fyzickou ostrahou. Zabezpečení jednotlivých objektů v areálu je realizováno podle platné legislativy, a to jak lidskými zdroji, tak i technickými prostředky. Jde o objekt důležitý pro obranu státu.

5.2 Exploze v muničním skladu číslo 16 a 12

V polovině října roku 2014 vybuchl sklad munice číslo šestnáct ve Vrběticích, kde explodovalo téměř šedesát tun munice. Tato munice byla uskladněna v budově, která měla několik pancéřových dveří, přičemž dvoje byly v době výbuchu otevřené. Pracovníci, kteří pracovali uvnitř, nebylo možno zastihnout. Zpočátku se z budovy linul pouze tmavý kouř, což naznačovalo, že v budově vypukl požár. Teprve o dvacet minut

později nastala masivní exploze, která betonovou budovu rozprášila po okolí. Celá událost se seběhla v dopoledních hodinách 16. října.[78]

V době výbuchu byla munice naskladněna převážně ve středové části budovy, a to i přesto, že budova byla konstruována tak, aby mohla být využity tři místnosti oddělené přepážkami.[79] Spolu s municí byly v této části uskladněny letecké motory bez náplně, které se samy od sebe nemohly vznítit. Další materiál, který se v místnosti nacházel, byl zcela nehořlavý. Z dokumentačních fotografií je zřejmé, že plameny šlehají pouze ze středové části. Otevřené pancéřové dveře navíc naznačují, že se z budovy snažili utéct dva pracovníci, kteří se v době exploze nacházeli uvnitř skladu. Dle vyjádření pronajímatele skladu však neměli právo s touto municí jakkoliv manipulovat. Také není doposud zcela objasněno, zdali po výbuchu nedocházelo k dalšímu rozkrádání naskladněného majetku.

Na začátku prosince poté explodoval další sklad, tentokrát sklad číslo dvanáct, v němž bylo skladováno necelých sto tun materiálu. Sklad si pronajala ostravská firma Imex Group, jejíž dva zaměstnanci byli od počátku vyšetřování nezvěstní. Z důvodu možného obecného ohrožení byli několikrát evakuováni obyvatelé okolních obcí, přičemž obavy byly podloženy nálezem poškozené budovy s municí, na jejíž střeše byl uložen granát. Ten se podařilo bezpečně zneškodnit.[80]

5.3 Postup vyšetřovatelů a jednotek IZS po explozi

Od počátku vyšetřování bylo zřejmé, že lze tuto událost vyšetřovat jako úmyslné obecné ohrožení a případu se ujal speciální vyšetřovací tým. Operátoři Integrovaného záchranného systému (dále IZS) přijali oznámení o výbuchu a následném požáru skladu již před desátou hodinou ranní. K místu mimořádné události byli nejprve vysláni policisté, jejichž operační důstojník ihned přijal potřebná bezpečnostní opatření. Následně přijely také další složky IZS spolu s vojenskou policií. Nejprve byla nařízena evakuace nejbližších firem a též žáků a pedagogů blízkého středního odborného učiliště, a bylo nařízeno pátrání po dvou osobách, které nestihly budovu před výbuchem opustit.

[78] VALÁŠEK, L. *Unikátní snímky muničního skladu ve Vrběticích ukazují děj těsně před explozí*. [online] Webové stránky iDnes, 2018. [cit. 22. 3. 2020] Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/vrbetice-vybuch-exploze-foto-plameny.A180504_142418_domaci_kafi.

[79] VALÁŠEK, L. *Unikátní snímky muničního skladu ve Vrběticích ukazují děj těsně před explozí*. [online] Webové stránky iDnes, 2018. [cit. 22. 3. 2020] Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/vrbetice-vybuch-exploze-foto-plameny.A180504_142418_domaci_kafi.

[80] *Před pěti lety vybuchlo ve Vrběticích 60 tun munice. Policejní zásah trvá dodnes*. [online] ČTK, ČT24, 2019 [cit. 22. 3. 2020] Dostupné z: https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2949860-od-vybuchu-ve-vrbeticich-uplynulo-pet-let-munice-letala-do-okolnich-obci-vysetrovani.

Odpoledne téhož dne monitoroval celou oblast policejní vrtulník. Pomocí termovize byly získány důležité snímky, které byly vyhodnocovány a na jejichž základě byl odsouhlasen další postup. Protože se v areálu stále ozývaly drobné výbuchy a budova i nadále doutnala, bylo pro pyrotechniky nemožné zahájit likvidaci zbývající munice a výbušnin. Na místě již spolupracují policisté a členové Armády ČR ve spolupráci s pracovníky Krajské hygienické stanice. Ti však, po důkladné analýze místa výbuchu, nezjistili zvýšenou kontaminaci chemických látek v ovzduší, proto následně místo opustili. Policisté i nadále využíval bezpilotní dron pro průzkum postižené oblasti.[81]

Evakuace přilehlého okolí trvala několik dní. Policie zřídila informační linku pro obyvatele, kteří by mohli sdělit buď relevantní informace k příčinám výbuchu, nebo kteří mají k události dotazy či připomínky. V následujících dnech však i nadále nebylo bezpečné důkladně prozkoumat místo exploze a jeho okolí, a proto bylo nařízeno pokračování evakuace, rozšířené o okolní obce Vrbětice a Vlachovice. K situaci se vyjadřoval krizový štáb dotčených obcí, obyvatelé psali petici za rychlejší postup řešení situace a hejtman kraje ve spolupráci s policií pokračoval v analýze situace. Na místě zatím působila vojenská policie pouze v pozici ochrany objektu, zejména proto, že celý areál spadá do gesce Ministerstva obrany. Poté, co evakuace na konci listopadu skončila, a objekt byl považován za bezpečný, následovala na počátku prosince další neřízená detonace. Objekt byl znovu uzavřen a následovala opětovná evakuace. [82]

Po druhé explozi následovala další mimořádná tisková konference Ministerstva vnitra. Na konferenci byly sděleny informace v souvislosti s výbuchy. Na místo ihned vyrazil náměstek ministra obrany, jehož úkolem bylo sledování situace a zhodnocení a předávání informací ministrovi obrany. Z areálu se ozývaly série výbuchů, které okolní obyvatele znovu vyděsily. Vyšetřovatelé i policisté byli nuceni opět zaujmout pozorovací pozice, a pyrotechnici začali prozkoumávat prostranství od vzdálenějších míst, kde se nacházelo nejmenší množství rozházených výbušnin. Postupně budou prověřovat necelé tři desítky budov nacházejících se v areálu a zjišťovat rozsah jejich poškození. Převozu schopnou munici odvezou pyrotechnici ke zničení do vojenských prostorů. Nebezpečné výbušniny budou likvidovat přímo na místě.

[81] KOZUMPLÍKOVÁ, M. *Výbuch munice ve skladu ve Vrběticích*. [online] Policie ČR, 2019. [cit. 22. 3. 2020] Dostupné z: https://www.policie.cz/clanek/archiv-zpravodajstvi-uo-zlin-2015-01-vybuch-munice-ve-skladu-ve-vrbeticich.aspx.
[82] KOZUMPLÍKOVÁ, M. *Výbuch munice ve skladu ve Vrběticích*. [online] Policie ČR, 2019. [cit. 22. 3. 2020] Dostupné z: https://www.policie.cz/clanek/archiv-zpravodajstvi-uo-zlin-2015-02-vybuch-munice-ve-skladu-ve-vrbeticich-2-den.aspx.

V areálu muničního skladu byla neustále prováděna asanace. Průzkum budov již pyrotechnici dokončili a na dvanácti z nich nalezli poškození. Budovy byly proto pod jejich každodenní kontrolou. V okolí epicentra byly instalovány pachové zábrany kvůli zamezení pohybu zvěře a k vyloučení možnosti, že za téměř každodenní výbuchy mohl právě pohyb lesní zvěře. Jestliže po první explozi bylo navrženo, aby zbytkovou munici odvezla soukromá společnost, po druhé explozi bylo zřejmé, že odvozem munice a výbušnin bude pověřena armáda. Na konci roku 2014 bylo odhadováno, že kontrola areálu a úplná likvidace výbušnin v oblasti bude trvat ještě několik týdnů. Desítky policistů nadále střežili ohraničený prostor v okolí 1200 metrů od epicentra výbuchu.

Určité neshody panovaly především o osud zbývající munice. Vzhledem k rozlehlosti areálu začaly být odváženy zbytky munice nejprve z oblastí, které se nacházely ve větší vzdálenosti od epicentra výbuchu. Munice začala být ze skladu odvážena teprve počátkem roku 2015, počátkem února si první část odvezly pověřené osoby ze společnosti Excalibur Army. V březnu pak zbývající munice začala být přemísťována do znovuotevřeného armádního skladu v Květné na Svitavsku. Poslední kamion odjel z Vrbětic den před Vánocemi 2015, přičemž celkový počet naplněných kamionů odvážejících tuto munici dosáhl pět set padesáti.[83]

Obrázek 1: Odvoz materiálu z Vrbětic

Zdroj: ČTK, iDnes.cz, 2014

5.4 Postup členů Armády ČR v reakci na explozi

V areálu muničního skladu již třetí den působilo 100 vojáků, jejichž úkolem bylo především vystavět logistické zázemí pro ostrahu objektu. Postaveno bylo mobilní

[83] *Před pěti lety vybuchlo ve Vrběticích 60 tun munice. Policejní zásah trvá dodnes*. [online] ČTK, ČT24, 2019. [cit. 22. 3. 2020] Dostupné z: https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2949860-od-vybuchu-ve-vrbeticich-uplynulo-pet-let-munice-letala-do-okolnich-obci-vysetrovani.

velitelské stanoviště a stany pro nocování a stravování pro vojáky, kteří přijedou do Vrbětic. V době po druhé explozi již bylo nezbytné zabránit šíření nepravdivých informací o situaci v objektu, proto byla poslanci odsouhlasena mimořádná schůze Poslanecké sněmovny. Schůze se konala v pátek následující po druhé explozi a projednávala se na ní možná řešení situace. Na zasedání byl představen dokument, v němž bylo podrobněji popsáno vyšetřování explozí pověřenými pracovníky a došlo k upřesnění nepravdivých informací. Zúčastnění poslanci však nebyli schopni schválit žádné závazné závěry, proto byla schůze odložena. Úplnou ostrahu objektu převzala Armáda ČR v pondělí 15. 12. 2014 poté, co bylo dostaveno logistické zázemí. Velikost perimetru byla v této době vymezena na 14 kilometrů. Perimetr střežilo denně na několika stanovištích 180 vojáků. Vojákům byla při ostraze nápomocna vozidla Iveco s nočním i denním viděním.[84]

Obrázek 2: Technika využitá Policií ČR při zásahu ve Vrběticích

Zdroj: ČTK, iRozhlas, 2019

Přítomnost většího počtu vojáků ve Vrběticích umožnila snížit množství nasazených policistů. Na dvou stanovištích ostrahu nadále zajišťovali policisté ze speciálních pořádkových jednotek krajských měst, jejich úkol však spočíval především v zajištění dohledu nad dodržováním zákonných opatření a případnému zásahu v případě podezření spáchání jakéhokoli protiprávního činu. Armáda ČR se rozhodla také využít služeb psovodů a jízdní policie, která pomohla střážit uvedené prostory. V období čekání na uplynutí karenční doby se pyrotechnici zaměřili na provedení asanace mimo vymezený bezpečnostní perimetr, především v prostoru kolem přilehlých obcí, aby se vyloučilo možné riziko výskytu munice. Zde však bylo nezbytné komunikovat s vlastníky pozemků, na nichž se asanace prováděla,

[84] *Před pěti lety vybuchlo ve Vrběticích 60 tun munice. Policejní zásah trvá dodnes*. [online] ČTK, ČT24, 2019. [cit. 22. 3. 2020] Dostupné z: https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2949860-od-vybuchu-ve-vrbeticich-uplynulo-pet-let-munice-letala-do-okolnich-obci-vysetrovani.

což neprobíhalo optimálním způsobem. Zpočátku obyvatelé okolních obcí spolupracovali, čím déle však omezení a zákaz vstupu na pozemky trvalo, tím méně otevřenosti ke spolupráci tito obyvatelé projevovali.

Devítidenní lhůta od posledního výbuchu, tedy nezbytná karenční doba, uplynula tři dny před Štědrým dnem. Pyrotechnici získali povolení vstoupit dovnitř perimetru a zahájit asanaci. Nejprve začali u hranice perimetru, a postupně se dostávali hlouběji do vymezeného prostoru. Jako první byly asanovány příjezdové komunikace ke skladům, okolí cest a skladů. I zde se mohla nacházet rozházená munice. Nalezená munice se ve vymezeném prostoru třídila na tu, která je schopna převozu do jiného areálu, a na nebezpečnou, která byla připravena k likvidaci přímo v areálu. Ještě před koncem roku 2014 navštívil areál muničních skladů náčelník Generálního štábu AČR armádní generál Pavel, který si prohlédl zázemí vojáků, seznámil se s aktuální situací a systémem střežení areálu. Dle jeho názoru nebyl zásah vojáků ve Vrběticích nezbytný, vojáci by se měli spíše zaměřit na výcvik a přípravu k účasti na vojenských misích. Do areálu se také dostavil již počtvrté policejní prezident Tuhý, který si vyžádal zprávu o práci působících policistů v areálu. Zástupce velitele zásahu jej informoval o postupu pyrotechniků, kterých se na asanaci podílelo celkem deset (šest od policie a čtyři od vojenské policie). Pyrotechnikům se před návštěvou policejního prezidenta podařilo asanovat území nacházející se 300 m od skladu munice číslo 12. [85]

V době asanace se objevovalo mnoho kritických zpráv vůči postupu armády v této oblasti. Především se jednalo o ostrahu a zabezpečení celého objektu. Vojenský technický úřad (dále jen VTÚ) provedl v roce dvakrát opravu plotu, k jehož poškození došlo úmyslně. Poškození bylo opraveno a následně pověření vojáci provedli dvakrát po sobě revize současné situace. Areál skladu také nebyl využit k žádné soukromé či zábavní činnosti. Po několik let zůstaly celé prostory určené k asanaci zabezpečeny nejen ochranným oplocením, ale i fyzickou ostrahou zaznamenávající všechny vstupy/vjezdy do areálu i dobu působení v areálu. Kontrole podléhaly i sklady, zda na nich nejsou prováděny stavební úpravy. Pracovníci VTÚ dostávali pravidelný soupis munice, avšak nebylo v jejich silách zpětně kontrolovat, zdali tyto soupisy odpovídají realitě.

[85] *Před pěti lety vybuchlo ve Vrběticích 60 tun munice. Policejní zásah trvá dodnes*. [online] ČTK, ČT24, 2019. [cit. 22. 3. 2020] Dostupné z: https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2949860-od-vybuchu-ve-vrbeticich-uplynulo-pet-let-munice-letala-do-okolnich-obci-vysetrovani.

Obrázek 3: Přemístění uskladněné munice v rámci zabezpečeného prostoru

Zdroj: MVČR CZ, 2019

Taktéž bylo vyšetřováno, z jakého zdroje se do armády dostává munice a další výbušniny. Dle pracovníků VTÚ se do areálu munice dostala na základě licenčního povolení, které může vydat policie. Sám velitel VTÚ Irovský si však byl vědom pochybení, proto ještě před druhou explozí sám podal rezignaci. Po druhé explozi rezignoval i ředitel slavičínské pobočky VTÚ Eiselt. Ve Výroční zprávě VTÚ za rok 2014 bylo již na počátku zmíněno, že podnik vykazuje za rok 2014 ztrátu způsobenou částečně i výbuchy ve Vrběticích. Výbuchy nedovolily ukončit zakázku pro AČR na vývoj a výrobu munice. Jiný komentář, objasňující příčiny a vývoj situace ve Vrběticích, však do zprávy zahrnut nebyl. [86]

V prostoru, který zbývá policistům a pyrotechnikům prozkoumat, se doposud nachází vysoká koncentrace munice, zbraní a výbušnin. Tento prostor představuje místo, kde se výbuchy obou skladů částečně překryly. Práce pyrotechniků se až do roku 2017 vztahovala především k prostoru čítajícím necelých 1300 hektarů pozemků v areálu i jeho blízkém okolí. Oblast druhého skladu, který v roce 2014 explodoval, začala být prozkoumávána teprve v červenci 2017. Kolem epicentra dvě bylo nalezeno 6007 kusů munice. Nejčastěji to byly nábojky, dělostřelecké střely a dělostřelecké miny. Odborníci na místě našli také 3,25 kilogramu trhaviny. Po zvážení situace bylo rozhodnuto, že větší část munice by měla být převezena k zneškodnění do vojenského prostoru Libavá. Menší část munice a výbušnin pyrotechnici likvidovali v dočasné trhací jámě ve Vrběticích.

[86] *Před pěti lety vybuchlo ve Vrběticích 60 tun munice. Policejní zásah trvá dodnes*. [online] ČTK, ČT24, 2019. [cit. 22. 3. 2020] Dostupné z: https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2949860-od-vybuchu-ve-vrbeticich-uplynulo-pet-let-munice-letala-do-okolnich-obci-vysetrovani.

Obrázek 4: Příklad munice uskladněné v areálu Vrbětice

Zdroj: Eurodeník, 2014

Ke konci roku 2017 se teprve začalo jednat o možnosti vrátit oplocené soukromé pozemky jejich vlastníkům. V této fázi se Armáda ČR účastnila zásahu pouze okrajově, avšak její úloha i nadále spočívala především v zamezení nepovoleného vstupu. Kromě soukromých subjektů jsou vlastníkem části lesní plochy Lesy ČR, s jejímiž představiteli jednal také velitel VTÚ. Naprostá většina majitelů pozemků se dožadovala odškodnění za nemožnost používat své pozemky během uplynulých let, k čemuž se měli vyjádřit také zástupci Armády ČR. Ti během roku 2018 uvolnili dalších 100 hektarů k užívání, avšak o míře nutnosti záboru či o délce zásahu odmítli spekulovat. Ke konci roku 2018 se podařilo předat do užívání majitelů dalších 250 hektarů pozemků.

Obrázek 5: Oplocené území pod dohledem Armády ČR

Zdroj: Česká televize, 2018

V této době již Armáda ČR začala vyjednávat o odkoupení některých pozemků sousedících s muničním skladem. Jednalo se o 700 parcel, jejichž majiteli byly desítky různých osob, celkově tyto pozemky tvořily 40 až 45 procent území, kam po explozi

skladů policie omezovala přístup. Střežené území, které spolu se severní části areálu zahrnovalo také mnoho okolních pozemků, v roce 2019 zmenšilo asi na čtyři kilometry čtvereční. Majitelem uvedených území by se měly stát Vojenské lesy a statky ČR (dále jen VLS). Mluvčí této společnosti Sotona v polovině roku 2019 uvedl, že VLS byly schopny dosud získat pozemky v areálu od deseti vlastníků. Zástupci VLS však pracují na několika majetkových směnách s majiteli, jejichž pozemky velikostí reprezentují značnou část areálu. Po získání celého území by měla společnost VLS pokračovat v klasickém lesním hospodaření. Mělo by se jednat také o těžbu dřeva pyrotechnickou skupinu, které se běžně využívá ve vojenských újezdech. Prostor by již neměl být využíván k uskladnění munice či výbušnin. [87]

5.5 Využitá vojenská technika

UAZ 469

Dá se říci v dnešní době už legendární vozidlo sovětské výroby, které bylo v roce 1973 zavedené do Armády ČR, fungovalo na kontrolních stanovištích a vojáci se díky němu přesouvali zpět na základnu. V brzké době se počítá s jejich nahrazením modernějšími vozidly.

Obrázek 6: UAZ 469

Zdroj: Armáda ČR

Tatra 810

Tohle třínápravové vojenské nákladní vozidlo bylo především určeno na přepravu osob, které jezdili na pěší kontrolní stanoviště.

[87] *Před pěti lety vybuchlo ve Vrběticích 60 tun munice. Policejní zásah trvá dodnes*. [online] ČTK, ČT24, 2019. [cit. 22. 3. 2020] Dostupné z: https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2949860-od-vybuchu-ve-vrbeticich-uplynulo-pet-let-munice-letala-do-okolnich-obci-vysetrovani.

Obrázek 7: Tatra 810

Zdroj: Armáda ČR

Tatra 815 8x8

Nejčastěji používaný nákladní automobil v Armádě České republiky, který byl primárně použit na přepravu materiálu při výstavbě obou základen.

Obrázek 8: Tatra 815 8x8

Zdroj: Armáda ČR

Tatra 815 CA 18

Jedná se o cisternové nákladní vozidlo na podvozku Tatry 815, které slouží k přepravě především pohonných hmot.

Obrázek 9: Tatra 815 CA 18

Zdroj: Armáda ČR

Land Rover Defender

Vozidla Land Rover Defender byla zavedena v roce 1997 do Armády ČR jako nástupce UAZ 469, vyznačují se skvělou průchodností terénem a skvělým zpracováním, ovšem i tyhle vozy se dostávají na hranici své životnosti. Vozidlo bylo ve Vrběticích použito pro přepravu osob a kontroly na stanovištích.

Obrázek 10: Land Rover Defender

Zdroj: Armáda ČR

LOV Iveco Pz

Nakonec tu máme jedno z nejmodernějších vozidel v Armádě ČR. Lehké obrněné vozidlo průzkumné Iveco je primárně určeno pro navádění dělostřelecké a letecké podpory, ale i v případě této mimořádné události mělo svoji roli. Z důvodu velkého perimetru zabezpečení byly vozidla LOV Iveco Pz schopna díky svým pozorovacím a infračerveným kamerám nasazeny na vyvýšené body a kontrolovaly úseky v délce několika kilometrů.

Obrázek 11: LOV Iveco Pz

Zdroj: Armáda ČR

V současné době je zadán tendr na dodávku nových automobilů, které by měla Armáda ČR v nejbližší době pořídit, protože vojáci stále disponují s více než 40 let starou technikou.

Tabulka 2: Stáří techniky Armády České republiky

Technika	Rok zavedení
UAZ 469	1973
Tatra 810	2010
Tatra 815	1980
Land Rover Defender	1997
LOV Iveco Pz	2014

Zdroj: Armáda ČR

5.6 Ubytování

14. logistický pluk vybudoval dvě základny, jedna se nacházela u obce Vrbětice – Alfa a druhá u obce Haluzice – Bravo. Vojáci spali v gumových stanech HF – 46A

a na každé základně jich bylo 90. Stravování probíhalo na těchto základnách pomocí polní kuchyně.

Obrázek 12: Základna Bravo

Zdroj: Armáda ČR

5.7 SWOT analýza

Následující SWOT analýza ukazuje silné a slabé stránky, stejně jako příležitosti a hrozby nasazení Armády ČR ve Vrběticích v roce 2014.

Tabulka 3: SWOT analýza zásahu Armády ČR

Pozitivní		Negativní	
Silné stránky STRENGTHS		**Slabé stránky WEAKNESSES**	
1	Systém velení	1	Zastaralá technika
2	Připravenost jednotek	2	Předávání informací
3	Zkušenosti z misí	3	Mnoho byrokracie
4	Nová technika	4	Absence speciálních útvarů
5	Náklonnost místního obyvatelstva	5	Nedostatek vojáků

Příležitosti OPPORTUNITIES		**Hrozby THREATS**	
1	Vyšší rozpočet	1	Nedostatek zkušených vojáků
2	Rozšíření pracovních míst	2	Rostoucí hrozby ve světě
3	Pozitivní vnímání společností	3	Zrušení speciálních útvarů
4	Koncepce výstavby Armády ČR 2025	4	Legislativní problémy
5	Seznámení s novými technologiemi	5	Zásah vlády do finančního ohodnocení

	Silné stránky	**Váha**	**Hodnocení**	**Celkem**
1	Systém velení	0,30	5	1,5
2	Připravenost jednotek	0,26	5	1,3
3	Zkušenosti z misí	0,13	5	0,65
4	Nová technika	0,20	4	0,8
5	Náklonnost místního obyvatelstva	0,06	3	0,18
	Celkem			4,43
	Slabé stránky			
1	Zastaralá technika	0,20	-3	-0,6
2	Předávání informací	0,40	-5	-2
3	Mnoho byrokracie	0,20	-4	-0,8
4	Absence speciálních útvarů	0,10	-3	-0,3
5	Nedostatek vojáků	0,10	-2	-0,2
	Celkem			-3,9
	Příležitosti			
1	Vyšší rozpočet	0,21	5	1,05
2	Rozšíření pracovních míst	0,29	3	0,87
3	Pozitivní vnímání společností	0,29	4	1,16
4	Koncepce výstavby Armády ČR 2025	0,07	2	0,14
5	Seznámení s novými technologiemi	0,14	2	0,28
	Celkem			3,5
	Hrozby			
1	Nedostatek zkušených vojáků	0,21	-3	-0,63
2	Rostoucí hrozby ve světě	0,29	-4	-1,16
3	Zrušení speciálních útvarů	0,29	-5	-1,45
4	Legislativní problémy	0,07	-2	-0,14
5	Zásah vlády do finančního ohodnocení	0,14	-1	-0,14
	Celkem			-3,52

	SWOT CELKEM			**0,51**

Zdroj: Vlastní

K pochopení výše uvedené tabulky je zapotřebí popsat jednotlivé kategorie. V každé kategorii bylo určeno pět stránek, které byly ohodnoceny na škále od 1 do 5 v pozitivní části a v negativní části od -1 do -5. Jednotlivé stránky jsou vzájemně komparovány mezi sebou v dané kategorii a jejich jednotlivá zastoupení jsou vyjádřena v procentech ve sloupci Váha, která jsou následně převedena na desetinná čísla. V posledním kroku se tato čísla vynásobí s již daným kritériem Hodnocení a dostaneme výsledek každé stránky. Součtem těchto kategorií dostaneme konečný výsledek SWOT analýzy.

V rámci kladné části analýzy jsou definovány silné stránky a příležitosti naproti tomu v záporné části analýzy jsou určeny slabé stránky a hrozby nasazení, které jsou přehledně seřazeny a následně vzájemně komparovány. Jako silné stránky můžeme vidět systém velení, který se projevil jako nejsilnější ze silných stránek a byl v rámci SWOT analýzy nejvíce bodově hodnocen. Dále se jedná o připravenost jednotek a na třetím místě jsou zkušenosti armády z misí. Velmi dobře se projevila také nová technika, především nasazení pozorovacích kompletů LOV Pz a v neposlední řadě je třeba mezi silné stránky zařadit náklonnost místního obyvatelstva k práci Armády ČR, k celé situaci a k opatřením, která musela být v této souvislosti přijata. Z vlastní zkušenosti mohu uvést, že každé ráno jsme na střeženém stanovišti měli připravený teplý čaj a nějaký zákusek.

Pokud jde o slabé stránky, tak jako nejslabší ze slabých stránek se projevilo použití zastaralé techniky při hlídání ochranného perimetru. Byť byla k dispozici také nová technika, tak muselo dojít s ohledem na náročnost celé situace k použití zastaralé techniky, což značně komplikovalo práce při zvládnutí této situace. Jako další velmi slabou stránkou se projevilo předávání informací, které bylo mnohdy zmatečné, neúplné, pozdě podané, apod. Nedostatkem zpráv trpělo také místní obyvatelstvo, což se projevovalo na jeho nejistotě a obavách, kdy se například majitelé dotčených pozemků nemohli kvůli zákazu vstupu dostat na své pozemky. Z analýzy vychází, že po prvním výbuchu bylo publikováno ještě dostatečné množství zpráv. Druhý výbuch byl však neočekávaný a strhl lavinu reakcí, spekulací a došlo k intenzivnějšímu vnímání mimořádné události jak všemi zainteresovanými subjekty, tak i místními obyvateli. Došlo k publikaci zpráv v závislosti na probíhajících opatřeních a činnostech IZS, nikoli tedy každý den, což se ukázalo být problematické. S postupem realizace likvidačních prací se intenzita pak snížila nejen intenzita předávaných zpráv, ale také uveřejněných zpráv. V tomto případě sice došlo k přesné definici situace v médiích, ale nebyly poskytnuty informace o obsahu skladů. Kdyby došlo k poskytnutí informace,

co se ve skladech nacházelo v době výbuchů, předešlo by se tímto zbytečným spekulacím a dohadům o tom, co bylo ve skladech skutečně skladováno. Přílišná byrokracie je další ze slabých stránek této situace. Díky přílišné byrokracii v jiné oblasti došlo k tomu, že chyběly základní strategické dokumenty v oblasti krizového plánování a při výbuchu ve Vrběticích došlo k selhání v oblasti krizového plánování ze strany starosty obce a Vojenského technického ústavu, který byl správcem a pronajímatelem areálu. Šlo o skutečnost, že tento areál nebyl zařazen do krizového plánu kraje, což se v praxi ukázalo být velkým problémem. Slabou stránkou pak byla rovněž absence speciálních útvarů a nedostatek vojáků pro dostatečné vystřídání se v terénu a pro lepší a rychlejší zvládnutí celé situace.

V další části se SWOT analýza orientovala na příležitosti a hrozby, které z této situace vyplynuly a z kterých je třeba si vzít ponaučení pro zvládání případných stejných či podobných budoucích situací. Mezi příležitosti této situace je řazen vyšší rozpočet, kdy je Česká republika zavázána dávat 2% HDP na obranu a postupně se naše země přibližuje k této hranici. Dále rozšíření pracovních míst, na to je kladen velký důraz, kdy každý nástupní termín na základní výcvik Vojenské akademie do Vyškova nastoupí alespoň 500 vojínů čekatelů. Další příležitostí je pozitivní vnímání armády ze strany společnosti díky různým ukázkám a prezentaci na veřejnosti (Bahna, Dny NATO), Koncepce výstavby Armády ČR 2025 a seznámení se s novými technologiemi v rámci kooperace států NATO. Oproti tomu hrozbami jsou nebo mohou být nedostatek zkušených vojáků, rostoucí hrozby různého charakteru ve světě, zrušení speciálních útvarů a legislativní problémy především v oblasti skladování munice a nakládání s municí. V souvislosti s touto situací byla zjištěna nedostatečná provázanost právních předpisů, které upravují nakládání s municí. Obecně se zákony v této oblasti zabývají spíše jinými předměty, než-li je samotná munice, jež je ve stávající dokumentaci řešena spíše okrajově. V neposlední řadě také zásah vlády do finančního ohodnocení armády, tak jako v roce 2010.

Při porovnání silných a slabých stránek je patrné, že převažují silné stránky, a to číslem koeficientu +0,53. Mezi významné silné stránky patří například systém velení či připravenost jednotek. Na stranu druhou při porovnání hrozeb a příležitostí převažují hrozby, a to celkovým výsledkem -0,02. Mezi nejvýraznější hrozby je možno počítat zrušení speciálních útvarů a rostoucí hrozby ve světě. Na závěr lze říci, že analýza vyznívá ve prospěch pozitivní části SWOT analýzy, když je celkové výsledné číslo rovno +0,51. Jedná se sice o poměrně nevysoké číslo, ale je patrné, že pozitivní stránka převažuje.

Podobná analýza je vypracována také na konci každého národního havarijního cvičení, zaměřeného nejen na řešení krizových situací spojených s hrozbou explozí, ale také situací, v nichž hrozí teroristický útok nebo únik radiace. Zjištěné nedostatky jsou podrobně zpracovány ve vyhodnocovacím dokumentu. Všechna podobná vyhodnocení, obsahující identifikované nedostatky a určení odpovědnosti a termínu k jejich odstranění, je následně projednáno na schůzi Výboru pro civilní nouzové plánování. Cvičení a následné vyhodnocení je obsaženo v Národním akčním plánu na zvýšení jaderné bezpečnosti v ČR (navazující na Národní zprávu o zátěžových zkouškách jaderných elektráren ČR, zpracovanou z podnětu Evropské komise v reakci na havárii JE ve Fukušimě). Nedostatky, které byly identifikovány, a způsoby jejich odstranění jsou ověřeny v následujících cvičeních, která jsou každoročně opakována. Určitý problém nastává v ověření účinnosti nápravy nedostatků v oblasti přístupu ke krizovým situacím hrozící exploze. Vzhledem k tomu, že s municí a výbušninami se za normálního stavu nakládá pouze výjimečně, ověření vhodných řešení nastane v blíže neurčitém budoucnu.[88]

5.8 Návrhy opatření

Na základě provedené SWOT analýzy lze podat tyto návrhy na zlepšení situace v Armádě ČR v případě dalších podobných situací, jako byl výbuch skladu munice, ale také v případě jiných situací, se kterými se musí armáda vyrovnávat:

Vojenská technika

Na prvním místě je to rozhodně velice zastaralá technika Armády ČR, kdy některé útvary disponují technikou ze 60.let minulého století. V současnosti je vypsáno několik tendrů na různé druhy techniky, ale jsou stále rušeny a doplňovány o další požadavky. V koncepci Armády ČR do roku 2025 se s tím počítá, ale vše je závislé na financích. Ovšem jezdit vozidlem UAZ 469 je pro moderní armádu nedůstojné a v očích veřejnosti to nepřidá, stejně tak právě probíhající epidemie Koronaviru, kde jako první věc, kde se chystá škrtat, jsou vypsané zakázky na vojenskou techniku.

[88] *Národní zpráva České republiky k havarijní připravenosti a odezvě*. [online] Státní úřad pro jadernou bezpečnost, 2014. [cit. 22. 3. 2020] Dostupné z: https://www.sujb.cz/fileadmin/sujb/docs/zpravy/narodni_zpravy/Zprava_EPR_final_cz.pdf.

Speciální útvary

V minulých letech byly zrušeny záchranářské útvary a v dnešní době je veškerá tíha těchto prací na 15. ženijním pluku, který se má primárně starat o bojovou podporu jednotek Armády ČR. Bohužel se jejich znovu otevření v budoucnosti neplánuje a tak většina úkolu bude stále na 151. a 152. ženijním praporu s podporou ostatních útvarů.

Nedostatek vojáků z povolání

V současné době se Armáda ČR snaží nabrat cca 2000 vojáků za rok, ovšem když vezmeme v potaz vysloužilé vojáky odcházející do civilu a odchodovost do druhého roka služby, tak se počty vojáků stále nerozšiřují takovým tempem, jakým by měly.

Tabulka 4: Plánovaný nábor

Kategorie/rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2022	2025
VzP	18 058	19 100	20 200	21 258	22 258	23 258	24 162	24 162
AZ	1 300	1 600	1 900	2 100	2 400	2 700	3 500	5 000

Zdroj: Armáda ČR

Společná cvičení s IZS

Samozřejmě každá mimořádná událost je specifická a nejde se na ní konkrétně připravit, ale pravidelnými součinnostními cvičeními lze zvýšit připravenost ozbrojených složek a tím zvýšit následně efektivitu společného postupu při vytvoření dalších mimořádných událostí v budoucnu.

Závěr

Zhodnocením postupu Armády ČR při řešení situace ve Vrběticích bylo zjištěno, že její členové jsou dostatečně připraveni na rychlý zásah při takové události. V tomto případě se projevil především nedostatek vojáků i velice zastaralá technika. Práce na odstranění následků by však mohly probíhat rychleji, pokud by daný objekt náležel zcela do majetku armády. Během zásahu bylo nezbytné také zabezpečit majetek občanů přilehlých obcí, což však trvalo několik dalších let.

V celkovém shrnutí lze říci, že by pro vybrané jednotky Armády ČR bylo vhodné zařadit do svých pravidelných cvičení také řešení situací spojených s explozemi mimo vojenské prostory. Podobně, jako se opakují cvičení v prostorách jaderné elektrárny, bylo by vhodné také častěji zařadit cvičení spojená s explozemi materiálu. Především by se však armáda měla soustředit na pořízení nové techniky, které se plánuje dlouhou dobu a součástí výcviku by se mělo stát také zapojení speciální techniky, která by mohla napomoci s analýzou nebezpečného prostoru.

Armáda ČR má v systému krizových složek své nezastupitelné místo. I přesto, že netvoří součást Integrovaného záchranného systému, zapojení jejích útvarů v případě potřeby může významně přispět k zamezení či eliminaci následků krizových situací. Zároveň však mají vojáci povinnost naplnit také závazky vyplývající z mezinárodních smluv, a při současném menším množství profesionálních členů armády je zřejmé, že zabezpečení některých národních povinností může představovat dočasný problém. Proto by měl být více podpořeno fungování vojáků v záloze, kteří mohou být povoláni především v době, kdy je nutné řešit nepředvídanou krizovou situaci. Zásahy Armády ČR by měly být provedeny koordinovaně a promyšleně, nejen při řešení krizových situací, ale také v případě nakládání s nebezpečným materiálem, mezi které spadá také munice a další výbušniny, tak jako v případě mimořádné události, jaká se odehrála ve výše zmíněném areálu ve Vrběticích, však musí být nasazeny vybrané složky Armády ČR bez ohledu na majetkové poměry. Přestože je hlavním úkolem Armády ČR ochrana proti vnějšímu napadení, tak při tomto nasazení prokázala připravenost z výše popsanými potížemi a díky těmto nasazením se objevují nové znalosti do budoucna.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. ANTUŠÁK, E. *Krizová komunikace. In: Krizový management: hrozby - krize – příležitosti*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009, s. 395. ISBN 978-80-7357-488-8.
2. ANTUŠÁK, E. VILÁŠEK, J. *Základy teorie krizového managementu*. Praha: Nakladatelství Karolinium, 2016, s. 134. ISBN 978-80-246-3443-2.
3. GERHÁR, I. a kol. *Příprava občanů k obraně státu. Příručka pro učitele základních škol*. Praha: Ministerstvo obrany, 2014, s. 115. ISBN 978-80-7278-645-9.
4. HORÁK, R., DANIELOVÁ, L., KYSELÁK J., NOVÁK, L. *Průvodce krizovým plánováním pro veřejnou správu*. Praha: Linde Praha, 2011, s. 456. ISBN 978-80-7201-827-7.
5. MARTÍNEK, B. *Ochrana člověka za mimořádných událostí: příručka pro učitele základních a středních škol*. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2003, s. 119. ISBN 80-86640-08-6.
6. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY: *Police of the Czech Republic*. *2. vydání*. Praha: Policejní prezidium České republiky, 2017, s. 151. ISBN 978-80-270-0664-9.
7. ROSICKÁ, Z. *Armáda České republiky a ochrana obyvatelstva v rámci integrovaného záchranného systému*. Vyškov: Ústav jazykové přípravy, 2007, s. 125. ISBN 978-80-239-9465-0.
8. ROUDNÝ, R. Fenomen krize In: ROUDNÝ, R., LINHART, P. *Krizový management I: ochrana obyvatelstva, mimořádné události*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2004, s. 97. ISBN 80-7194-674-5.
9. SADÍLEK, Z., PÁLKOVÁ, B., KALAMÁR, Š. *Krizové řízení a Integrovaný záchranný systém*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2019, s. 71. ISBN 978-80-7408-192-7.
10. SMETANA, M., KRATOCHVÍLOVÁ, D. *Integrovaný záchranný systém a jeho složky.* Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Zdravotně sociální fakulta, 2007, s. 134. ISBN 978-80-7368-337-5.
11. VETEŠNÍK, P., CHAUER, I., ZÍDKA, A. *Obecní policie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 336. ISBN 978-80-7380-463-3.
12. VILÁŠEK, J., FIALA, M., VONDRÁŠEK, D. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Praha: Karolinum, 2014, s. 190. ISBN 978-80-246-2477-8.

Elektronické zdroje

1. Dokument Generálního ředitelství HZS ČR. [online] 2016, s. 12. [cit. 20. 3. 2020] Dostupné z: www.hzscr.cz/dokumenty
2. FRANĚK, O. Záchranná služba. [online] Webové stránky Záchranné služby ČR, 2018. [cit. 20. 3. 2020] Dostupné z: www.zachrannasluzba.cz
3. Hasičský záchranný sbor Libereckého kraje. [online]. 2019. [cit. 20. 3. 2020] Dostupné z: http://www.hzslk.cz/149-zarizeni-civilni-ochrany.html
4. Jednotky PO. [online] Webové stránky HZS ČR, 2020. [cit. 20. 3. 2020] Dostupné z: https://www.hzscr.cz/clanek/jednotky-po-961839.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D
5. KOZUMPLÍKOVÁ, M. Výbuch munice ve skladu ve Vrběticích. [online] Policie ČR, 2019. [cit. 22. 3. 2020] Dostupné z: https://www.policie.cz/clanek/archiv-zpravodajstvi-uo-zlin-2015-01-vybuch-munice-ve-skladu-ve-vrbeticich.aspx
6. Národní zpráva České republiky k havarijní připravenosti a odezvě. [online] Státní úřad pro jadernou bezpečnost, 2014. [cit. 22. 3. 2020] Dostupné z: https://www.sujb.cz/fileadmin/sujb/docs/zpravy/narodni_zpravy/Zprava_EPR_final_cz.pdf
7. PICEK, V. Krizové řízení Armády ČR od povodní po Afghánistán. [online] ČVUT Kladno, 2013. [cit. 28. 1. 2020] Dostupné z: http://www.mocr.army.cz/assets/informacni-servis/zpravodajstvi/24102013-prezentace-mo_kr_v_-acr_1.pdf
8. PROCHÁZKA, J. Dvacet let Armády České republiky. Jak dál? [online] Vojenské rozhledy, 2013. [cit. 19. 1. 2020] Dostupné z: http://vojenskerozhledy.cz/kategorie-clanku/strategicke-rizeni/dvacet-let-armady-ceske-republiky-jak-dal
9. Před pěti lety vybuchlo ve Vrběticích 60 tun munice. Policejní zásah trvá dodnes. [online] ČTK, ČT24, 2019. [cit. 22. 3. 2020] Dostupné z: https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2949860-od-vybuchu-ve-vrbeticich-uplynulo-pet-let-munice-letala-do-okolnich-obci-vysetrovani
10. Skupina ČEZ. Zátěžové testy JE ČEZ, a.s. Ocenění bezpečnosti a bezpečnostních rezerv JE Temelín [online]. 2014 ČEZ, a. s. [cit. 10. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.cez.cz/edee/content/file/energie-a-zivotni-prostredi/temelin/zaverecnazprava-zt-ete.pdf
11. SLADKÝ, J. Obecní a městské policie v ČR. [online] Webové stránky města Vodňany, 2012. [cit. 20. 3. 2020] Dostupné z: http://m.vodnany.eu/assets/File.ashx?id_org=18428&id_dokumenty=434351

12. Směrnice Náčelníka Generálního štábu AČR, Praha 2011, s. 8. [cit. 28. 1. 2020] Dostupné z: https://m.jh.cz/filemanager/files/97825.pdf
13. Struktura Armády ČR. [online] Webové stránky Armády ČR, 2019. Dostupné ze: http://www.acr.army.cz/struktura/default.htm
14. SVITÁK, M., MATZNER, J. Společné cvičení armády, policie a JE Temelín. [online] Webové stránky Policie ČR, 2019. [cit. 10. 2. 2014] Dostupné z: https://www.policie.cz/clanek/spolecne-cviceni-armady-policie-a-je-temelin.aspx
15. ŠPAČEK, F. Integrovaný záchranný systém. [online]. Webové stránky Hasičského záchranného sboru, 2009. Dostupné z: https://www.hzscr.cz/clanek/integrovany-zachranny-system.aspx
16. VALÁŠEK, L. Unikátní snímky muničního skladu ve Vrběticích ukazují děj těsně před explozí. [online] Webové stránky iDnes, 2018. [cit. 22. 3. 2020] Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/vrbetice-vybuch-exploze-foto-plameny.A180504_142418_domaci_kafi
17. Velitelství kybernetických sil a informačních operací. [online] Webové stránky Armády ČR, 2019. [cit. 18.1.2020] Dostupné z: http://www.acr.army.cz/struktura/generalni/kyb/velitelstvi-kybernetickych-sil-a-informacnich-operaci-214169/
18. Velitelství pozemních sil AČR. [online] Webové stránky Armády ČR, 2019. [cit. 18.1.2020] Dostupné z: http://www.acr.army.cz/struktura/generalni-stab/velitelstvi-pozemnich-sil-86865/
19. Velitelství vzdušných sil. [online] Webové stránky Armády ČR, 2019. [cit. 18.1.2020] Dostupné z: http://www.acr.army.cz/struktura/generalni-stab/velitelstvi-vzdusnych-sil-86864/
20. Vojenská policie. [online] 2019. [cit. 28. 1. 2020] Dostupné z: http://www.vp.army.cz/
21. VOSKA, M. Armáda se zapojila do cvičení ZÓNA 2017 u elektrárny Dukovany. [online]. Webové stránky Armády ČR, 2018. [cit. 10. 2. 2014] Dostupné z: http://www.acr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/armada-se-zapojila-do-cviceni-zona-2017-u-elektrarny-dukovany-133460/
22. Vyžadování pomoci AČR. [online] Oddělení krizového řízení, Plzeň, 2020. [cit. 28. 1. 2020] Dostupné z: https://www.bezpecnaplzen.eu/krizove-rizeni/usek-obrany-cr/vyzadovani-pomoci-acr/vyzadovani-pomoci-acr.aspx

Seznam tabulek a grafů

Seznam obrázků

Obrázek 1: Odvoz materiálu z Vrbětic 44
Obrázek 2: Technika využitá Policií ČR při zásahu ve Vrběticích 45
Obrázek 3: Přemístění uskladněné munice v rámci zabezpečeného prostoru..... 47
Obrázek 4: Příklad munice uskladněné v areálu Vrbětice 48
Obrázek 5: Oplocené území pod dohledem Armády ČR..... 48
Obrázek 6: UAZ 469..... 49
Obrázek 7: Tatra 810 50
Obrázek 8: Tatra 815 8x8..... 50
Obrázek 9: Tatra 815 CA 18 51
Obrázek 10: Land Rover Defender..... 51
Obrázek 11: LOV Iveco Pz 52
Obrázek 12: Základna Bravo..... 53

Seznam tabulek

Tabulka 1: Stupně krizových stavů..... 39
Tabulka 2: Stáří techniky Armády České republiky..... 52
Tabulka 3: SWOT analýza zásahu Armády ČR 54
Tabulka 4: Plánovaný nábor..... 58